

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Δραστηριότητες
Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων**

Διπλωματική Εργασία

**Αξιολόγηση της ανεξαρτησίας του εσωτερικού ελεγκτή με βάση τα Διεθνή
Πρότυπα Επαγγελματικής Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου**

του

Ηλία Μουμτζίδη, του Ιωάννη

**Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού
διπλώματος στις Διεθνείς Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**

Αύγουστος 2018

Αφιερώσεις

Αφιερώνω την παρούσα εργασία στην οικογένεια μου, που με στηρίζει σε κάθε μου βήμα και όνειρο.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Δρογαλά Γεώργιο, γιατί μου έδωσε την ευκαιρία να ασχοληθώ με ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον θέμα, για την αμέριστη και ουσιαστική επιστημονική βοήθεια και καθοδήγηση που μου παρείχε.

Ακόμη ευχαριστώ όλους τους καθηγητές και καθηγήτριες του μεταπτυχιακού προγράμματος, που μου έδωσαν τα κατάλληλα κίνητρα και τις απαραίτητες γνώσεις για να φτάσω στο στάδιο παρουσίασης της διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για τη στήριξη τους σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου, καθώς και για την πεποίθηση τους ότι πιστεύουν σε εμένα και ότι θα καταφέρω να πετύχω τους στόχους και τα όνειρα μου, με προτεραιότητα τη διεκπεραίωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, οι οποίοι ευγενικά δέχθηκαν να αξιολογήσουν την παρούσα διπλωματική εργασία.

Περίληψη

Ο εσωτερικός έλεγχος δίνει τη δυνατότητα στη διοίκηση της εταιρίας, για μια σειρά σημαντικών υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν την πρόληψη φαινομένων απάτης, τον έλεγχο των εταιρικών διαδικασιών και τη συμμόρφωση της εταιρίας με την εκάστοτε νομοθεσία. Εξίσου σημαντική είναι και η παρουσία του εσωτερικού ελεγκτή καθώς και της ανεξαρτησίας αυτού, καθώς αυτός είναι που προσφέρει τις γνώσεις, την εμπειρία και την εξειδίκευσή του, ώστε η διοίκηση να προχωρά στη λήψη διορθωτικών μέτρων, όπου και όποτε διαπιστώνονται αδυναμίες. Καθώς, δεν έχουν διενεργηθεί πολλές έρευνες αναφορικά με την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή, σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιάσει όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία σχετικά με την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή στην Ελλάδα με βάση τα διεθνή πρότυπα επαγγελματικής εφαρμογής εσωτερικού ελέγχου. Τα συμπεράσματα της εργασίας δείχνουν πως ο εσωτερικός έλεγχος δεν περιορίζεται στον παραδοσιακό οικονομικό έλεγχο, αλλά λειτουργεί ως «σύμβουλος της διοίκησης», διαδραματίζοντας κομβικό ρόλο στην αξιοπιστία των εκθέσεων – αναφορών των οικονομικών τμημάτων των επιχειρήσεων. Τέλος τα συμπεράσματα τόνισαν την σημαντικότητα τόσο του εσωτερικού ελεγκτή, όσο και της ανεξαρτησίας που πρέπει ο εσωτερικός ελεγκτής να έχει προκειμένου να εργάζεται αμερόληπτα και αποτελεσματικά.

Λέξεις Κλειδιά:

Ελεγκτική, Εσωτερικός Ελεγκτής, Ανεξαρτησία, Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου, Ελλάδα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ..

Αφιερώσεις	i
Ευχαριστίες	ii
Περίληψη	iii

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

1.1 Ιστορική αναδρομή	2
1.2 Σύντομη επισκόπηση της εξέλιξης του εσωτερικού ελέγχου στην Ελλάδα	2
1.3 Τα είδη των ελέγχων	4
1.4 Αντικείμενο και υποκείμενο του ελέγχου	4
1.5 Διάρθρωση της ελεγκτικής	5
1.6 Βασικές αρχές και περιεχόμενο ελεγκτικής	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

2.1 Γενικά περί συστήματος εσωτερικού ελέγχου	8
2.2 Ρόλος και καθήκοντα εσωτερικού ελεγκτή	11
2.3 Προσόντα, προφίλ και δικαιώματα εσωτερικού ελεγκτή	12
2.4 Η θέση και τα εργαλεία του εσωτερικού ελεγκτή	15
2.5 Γνωριμία εσωτερικού ελεγκτή με την επιχείρηση	17
2.6 Σχέσεις εσωτερικών ελεγκτών και ελεγχόμενων	18
2.7 Σχέσεις εσωτερικών ελεγκτών και εξωτερικών ελεγκτών	20
2.8 Ανεξαρτησία εσωτερικού ελέγχου	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

3.1 Τα διεθνή πρότυπα	24
3.2 Ανεξαρτησία εσωτερικού ελεγκτή	25
3.2.1 Αντικειμενικότητα	25
3.2.2 Οργανωτικό καθεστώς	26
3.3 Διεθνή ελεγκτικά πρότυπα στην πράξη	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	28
--------------------------------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	
5.1 Εισαγωγή	33
5.2 Γενικά	33
5.3 Ερωτηματολόγιο έρευνας	33
5.4 Μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης ερωτηματολογίου	34
5.5 Αποτελέσματα έρευνας	35
5.6 Συμπεράσματα έρευνας	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	47
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	49
Ελληνική	50
Ξένη	51
Ηλεκτρονικές πηγές	54
Παράρτημα Ι – Ερωτηματολόγιο Έρευνας	55

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**σελ..**

Πίνακας 1	35
Πίνακας 2	36
Πίνακας 3	37
Πίνακας 4	38
Πίνακας 5	39
Πίνακας 6	40
Πίνακας 7	42
Πίνακας 8	43
Διάγραμμα 1	35
Διάγραμμα 2	36
Διάγραμμα 3	37
Διάγραμμα 4	38
Διάγραμμα 5	39
Διάγραμμα 6	40
Διάγραμμα 7	42
Διάγραμμα 8	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Η Ελεγκτική αποκτά ιδιαίτερη σημασία στη σημερινή εποχή, και αυτό γιατί διανύουμε μια εποχή όπου γίνονται προσπάθειες ανάκαμψης της οικονομίας, αναζωογόνησης του χρηματιστηρίου, ενθάρρυνσης των επενδύσεων αλλά και αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

Η Ελεγκτική είναι ο επιστημονικός κλάδος που ασχολείται με τη γενική διατύπωση των γενικών αρχών, κανόνων, όρων και προϋποθέσεων που σχετίζονται με τον τρόπο διεξαγωγής των οικονομικών ελέγχων, προκειμένου να προλαμβάνονται καταχρήσεις και λάθη και να φανερώνεται η πραγματική οικονομική κατάσταση.¹

Η Ελεγκτική συνδέεται άμεσα με τις βασικές επιστήμες της διοίκησης οικονομικών μονάδων και στο επιστημονικό της αντικείμενο χρησιμοποιεί μεθόδους από τις επιστήμες των Οικονομικών, της Λογιστικής, της Στατιστικής, της Πληροφορικής αλλά και της Νομικής.

Σαν ανεξάρτητος επιστημονικός κλάδος παράγει καινούρια γνώση μέσω της ορθολογικής και μεθοδικής έρευνας και εξασφαλίζει την παρουσίαση νέας γνώσης. Η νέα αυτή γνώση βοηθά στον καθορισμό προτύπων ελέγχων και διαδικασιών, με σκοπό το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα. (Παπάς, 1999)

Η έννοια του ελέγχου στις επιχειρήσεις έχει διπλή σημασία, ως προς το υποκείμενο του ελέγχου, δηλαδή το πρόσωπο που διενεργεί τον έλεγχο. Χωρίζεται στον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο. Εσωτερικός είναι ο έλεγχος που ασκείται από άτομα που ανήκουν στο προσωπικό της επιχείρησης, ενώ ο εξωτερικός έλεγχος εκτελείται από άτομα ξένα και ανεξάρτητα από το συγκεκριμένο οικονομικό οργανισμό που καλούνται να ελέγξουν.

---

¹ Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα, (1984), *Ελεγκτική*, τόμος 22, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος Γραφικάί Τέχναι ΑΕ, Αθήνα

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Οι καθημερινές συναλλαγές και η εξασφάλιση της διαφάνειας στη διαχείριση των δημοσίων χρημάτων οδήγησαν στη θεσμοθέτηση του ελέγχου.

Στους Νινευίτες της Βαβυλώνας περί το 3000 π.Χ. χρονολογείται η πρώτη θεσμοθέτηση του ελέγχου, με εμπορικούς νόμους και λογιστικές εκθέσεις.

Στην αρχαία Αίγυπτο θεσπίστηκε το αξίωμα των «επιστατών», για τη φορολόγηση της συγκομιδής των σιτηρών.

Το συνέδριο των «Λογιστών» στην Αθήνα του 300 π.Χ., δημιουργήθηκε για την επιτήρηση των οικονομικών του κράτους. Σε συνεργασία με τους «εύθυνους», ήλεγχαν τους λογαριασμούς των αρχόντων που αποχωρούσαν από τα δημόσια αξιώματα. (Φλιτούρης, 2007) Στην υπόλοιπη Ελλάδα συναντάμε τους «Εξεταστάς», τους «Συνηγόρους», τους «Δοκιμαστηρίους», τους «Αρχησκόπους», τους «Κατόπτους» και τους «Απολόγους», που είχαν ανάλογες ευθύνες.

Στη Ρώμη την εποχή των αυτοκρατόρων, τον έλεγχο των δημόσιων οικονομικών ανέλαβαν οι «Υπατοι», οι «Κήνσορες», οι «Τιμητές» και οι «Ταμίες». (Καζαντζής, 2006)

Στη διάρκεια του Μεσαίωνα δεν υπάρχουν αξιόλογα στοιχεία σχετικά με την ελεγκτική. Ο όρος Auditors (ελεγκτές) πρωτοεμφανίζεται επίσημα στην Αγγλία το 1285 σε σχετικό διάταγμα του Εδουάρδου του Α΄. Το διάταγμα όριζε ότι όλοι οι διαχειριστές του δημοσίου χρήματος θα ελέγχονται από τους Auditors. Στην Αναγέννηση όμως, συναντάμε τον πρώτο επίσημο ελεγκτή, στις αρχές του 16^{ου} αιώνα στην πόλη της Πίζας. Στη Βενετία το 1581 δημιουργείται η πρώτη επίσημη «Ένωση Επαγγελματιών Ελεγκτών» με την ονομασία «Collegio dei Raxonati». (Τσακλάγκανος, 1997)

Στα τέλη του 17^{ου} αιώνα στη Γαλλία υπήρχε στο Ελεγκτικό Συνέδριο του Παρισιού ένας ελεγκτής, που ασχολία του ήταν η επαλήθευση όλων των λογαριασμών και των υπολογισμών.

Ως πατρίδα της σύγχρονης ελεγκτικής θεωρείται η Αγγλία εξαιτίας των οικονομικών κρίσεων, της ανάπτυξης της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας, που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη και διάδοση των λογιστικών ελέγχων.

1.2 ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το 1833, ιδρύεται στην Ελλάδα το πρώτο ελεγκτικό συνέδριο, εμπνευσμένο από τις ιδέες αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων. Ως πρότυπο ακολούθησε τον αντίστοιχο γαλλικό

θεσμό που είχε ιδρύσει ο Ναπολέοντας το 1807. Το πρώτο αυτό ελεγκτικό συνέδριο δημιουργήθηκε για να παρακολουθηθούν οι κρατικές δαπάνες, με σκοπό τον έλεγχο των αρχών του δημοσιονομικού συστήματος και την άσκηση των διοικητικών λειτουργιών, σύμφωνα με τους προβλεπόμενους νόμους.

Οι συζητήσεις που θα οδηγήσουν στην ίδρυση οργανωμένου σώματος ελεγκτών στην Ελλάδα ξεκινάνε το 1931 με το νόμο 5076/1931. Η υλοποίηση των εξαγγελιών έγινε το 1955, όπου με το Ν.Δ. 3329/1955 ιδρύθηκε το Σώμα των Ορκωτών Ελεγκτών – ΣΟΛ. (Δήμου, 2000)

Ιδρύθηκε επίσης μια ανεξάρτητη διοικητική αρχή με το Ν. 2477 με την επωνυμία “συνήγορος του πολίτη”, με σκοπό την επίλυση διαφορών.

Μετά την ένταξη της Ελλάδος στην ΕΟΚ, προκειμένου να προσαρμοστεί η νομοθεσία μας στις οδηγίες της, από το 1984 η Ελληνική Πολιτεία εξέδωσε νομοθετήματα για διενέργεια ελέγχου σύμφωνα με τις διατάξεις της 8ης οδηγίας 84/253/ΕΟΚ του συμβουλίου της 10/4/84.

Σύμφωνα λοιπόν με το πιο πρόσφατο Π.Δ. 226/92 συνεστήθη Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών – Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), που αποτελείται από ανεξάρτητους επαγγελματίες ελεγκτές, που εγγράφονται σε ειδικό μητρώο και ασκούν το επάγγελμα του Ορκωτού ελεγκτή, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας. Το Σ.Ο.Ε.Λ. εδρεύει στην Αθήνα και μπορεί με απόφαση του Εποπτικού Συμβουλίου, να ιδρύει γραφεία σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Ο εσωτερικός έλεγχος στην Ελλάδα πρωτοεμφανίζεται στο τέλος της δεκαετίας του 1970, κυρίως όμως ενεργοποιείται από το 1985, όταν ιδρύεται το συλλογικό όργανο του εσωτερικού ελέγχου, το Ελληνικό Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Ε.Ι.Ε.Ε.), με την 1457/7.6.85 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών. Το όργανο αυτό είναι ένα επταμελές συμβούλιο που απαρτίζεται από πτυχιούχους ανωτάτων σχολών που ασκούν το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή.

Οι δραστηριότητες του ινστιτούτου αυτού – διοργάνωση δύο πανευρωπαϊκών συνεδρίων στην Ελλάδα το 1994 και 1997, σύνδεσή του με το αντίστοιχο ινστιτούτο της Αμερικής (Ι.Ι.Α.) και με την ευρωπαϊκή ομοσπονδία ινστιτούτων Εσωτερικού Ελέγχου (Ε.Σ.Ι.Ι.Α) – έκανε περισσότερο γνωστό τον Εσωτερικό Έλεγχο στην Ελλάδα. Τέλος, η πλήρης ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι συγχωνεύσεις των εταιρειών και η εισαγωγή τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.) οδήγησαν στην αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου. Ο εσωτερικός έλεγχος και η δημιουργία συστήματος εσωτερικού ελέγχου επεβλήθη τελικά από το 1999 με απόφαση της

Τραπεζής της Ελλάδος⁶, με τρεις αλληπάλληλες αποφάσεις της επιτροπής κεφαλαιαγοράς και τέλος με το Νόμο 3016 του 20028 που αφορά την «εταιρική διακυβέρνηση» - corporate governance.

1.3 ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

Σύμφωνα με τον ορκωτό λογιστή Αλ. Αστρίτη, στις σημειώσεις του για τα «Σεμινάρια Ελεγκτικής», του Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας, υπάρχουν τα παρακάτω είδη ελέγχων:

1. Ανάλογα με την έκταση τους:
  - Σε ΓΕΝΙΚΟΥΣ, που αφορούν τη διαχείριση μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.
  - Σε ΕΙΔΙΚΟΥΣ, που αφορούν ένα συγκεκριμένο θέμα.
2. Ανάλογα με τον ειδικότερο σκοπό τους:
  - Σε ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΥΣ, που σκοπό έχουν να προλάβουν τα πιθανά λάθη.
  - Σε ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥΣ, οι οποίοι αποκαλύπτουν λάθη και παραλείψεις.
3. Ανάλογα με τη διάρκεια τους:
  - Σε ΜΟΝΙΜΟΥΣ, που διενεργούνται ολόκληρη τη διάρκεια της οικονομικής χρήσης.
  - Σε ΤΑΚΤΙΚΟΥΣ, οι οποίοι διενεργούνται κατά τακτές χρονικές περιόδους.
4. Ανάλογα με το πρόσωπο του ελεγκτή:
  - Σε ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥΣ, διενεργούνται από πρόσωπα εξαρτημένα στην οικονομική μονάδα.
  - Σε ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ, διενεργούνται από επαγγελματίες ελεγκτές, οι οποίοι δε σχετίζονται και δεν εξαρτώνται από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.

1.4 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Η ενασχόληση του ελέγχου με τις βασικές γραμμές της διαχειριστικής διαδικασίας κάθε μορφής ξένης περιουσίας, αποτελεί και την ουσία του ελέγχου.

Αντικείμενα του ελέγχου αποτελούν:

- Ο εντοπισμός και η πρόληψη λαθών, θελημένων ή όχι.
- Η διερεύνηση, αποκάλυψη και καταστολή των σφαλμάτων.
- Η έγκριση, ανάλυση και ο σχολιασμός της ακρίβειας των διαφόρων οικονομικών καταστάσεων στο σύνολό τους.

- Η αξιολόγηση της σύνταξης και παράθεσης διαφόρων επιμέρους σημείων των οικονομικών καταστάσεων.
- Η πιστοποίηση της επάρκειας ή μη της διαχρονικής κατάρτισης αριθμοδεικτών για την εξαγωγή συμπερασμάτων.
- Η υπογράμμιση των ατελειών στην όλη επιχειρησιακή και διαχειριστική απεικόνιση.
- Η στάθμιση των πιθανοτήτων ικανοποίησης για το σχηματισμό σωστών προβλέψεων. (Τσακλάγκανος, 1997)
- Ως υποκείμενο του ελέγχου θεωρούμε τον ελεγκτή, που είναι και το πρόσωπο που έχει την ευθύνη όλης της ελεγκτικής διαδικασίας. Η διάκριση τους σε εσωτερικούς και εξωτερικούς, βοηθάει στον καθορισμό των ουσιαστικών και τυπικών προσόντων που πρέπει να διαθέτουν, αλλά και στην εγκυρότητα και αξιοπιστία των συμπερασμάτων που εξάγουν.

1.5 ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Ο έλεγχος στην Οικονομική επιστήμη σκοπό έχει την εξακρίβωση της αλήθειας και της ορθότητας των πραγματοποιούμενων πράξεων και αποτελεί βασική λειτουργία τόσο στην ιδιωτική όσο και στην δημόσια οικονομική δραστηριότητα.

Η Ελεγκτική διακρίνεται σε:

- Δημόσια και
- Ιδιωτική.

Η Δημόσια Ελεγκτική αποτελεί κλάδο της Δημόσιας Λογιστικής και ασχολείται με τον έλεγχο των οργανισμών του Δημοσίου, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών γενικά. Στην Ελλάδα ο έλεγχος αυτός γίνεται από τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στο δημόσιο υπάρχουν διάφορα επίπεδα ελέγχου, που βασικά καθιερώθηκαν από την πράξη και από τα οποία ο μεν πολιτικός έλεγχος αποτελεί την ανώτατη και μόνη αυτοδύναμη βαθμίδα, ο δε διοικητικός αποτελεί την κατώτατη βαθμίδα. Τον πολιτικό έλεγχο ασκεί η Βουλή με ερωτήσεις και επερωτήσεις, ενώ τον διοικητικό οικονομικό έλεγχο ασκούν διάφορα αρμόδια όργανα, μεταξύ των οποίων πρωτεύουσα θέση κατέχει το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η Ιδιωτική Ελεγκτική αποτελεί κλάδο της Ιδιωτικής Λογιστικής με αντικείμενο τον έλεγχο των κερδοσκοπικών οικονομικών μονάδων. Η διεξαγωγή του είναι έργο των ελεγκτών. Κύριο όργανο της ελεγκτικής των ιδιωτικών επιχειρήσεων είναι ο

διαχειριστικός και λογιστικός έλεγχος, ο οποίος άλλοτε διενεργείται από τα ίδια τα όργανα της διοίκησης ή διαχείρισης και άλλοτε από ειδικά όργανα, τα οποία μπορεί να ανήκουν στην επιχείρηση (επιθεωρητές, ελεγκτές κ.λπ.), μπορεί όμως να μην έχουν καμιά υπηρεσιακή σχέση με την επιχείρηση (ορκωτοί λογιστές, ορκωτοί μηχανικοί κ.λπ.).

1.6 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Οι βασικές αρχές της Ελεγκτικής αναφέρονται:

- ✓ Στα προσόντα και στις γνώσεις του ελεγκτή, καθώς και στον τρόπο, στη μέθοδο διεξαγωγής της εργασίας του (αμερόληπτη έκφραση του ελεγκτή, σύνταξη απολύτως σαφούς έκθεσης για τα αποτελέσματα του ελέγχου, συνδυασμός επιμέλειας και δεξιότητας κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου).
- ✓ Στην καλή εκτέλεση και την επαγγελματική δεοντολογία.
- ✓ Στις βασικές αρχές που διέπουν τις εκθέσεις των ελεγκτών.
- ✓ Στη διαδικασία του ελέγχου και τις μεθόδους του.
- ✓ Τρία θέματα αποτελούν βασικά τα αντικείμενα που εξετάζει η Ελεγκτική:
- ✓ Το αντικείμενο του ελέγχου, δηλαδή τι ελέγχεται, γιατί χρειάζεται ο έλεγχος και ποιοί σκοποί επιδιώκονται με τον έλεγχο.
- ✓ Το υποκείμενο του ελέγχου (τον ελεγκτή), δηλαδή ποια πρόσωπα κάνουν τους ελέγχους και ποια πρέπει να είναι τα προσόντα τους.
- ✓ Τις ελεγκτικές διαδικασίες, δηλαδή την τεχνική του ελέγχου (πως γίνεται ο έλεγχος κ.λπ.).

Στις ανεπτυγμένες χώρες, ο έλεγχος παρουσιάζει διαφορές στο περιεχόμενο του σε σχέση με τη παραδοσιακή ελεγκτική. Πιο συγκεκριμένα ο έλεγχος στις χώρες Αγγλία, Γερμανία και ΗΠΑ έχει ως αντικείμενο τον Οικονομικό Λογισμό και σκοπό έχει την εξακρίβωση των:

- Κατά πόσο μια επιχείρηση είναι υγιής,
- Κατά πόσο αναπτύσσεται και λειτουργεί σωστά, και
- Κατά πόσο έχει μια ισχυρή ή αδύναμη θεμελίωση.
- Κύριο καθήκον της είναι η επίτευξη των παρακάτω στόχων:
- Να ερμηνεύσει συστηματικά πως έλαβε χώρα το γεγονός σε μια επιχείρηση,
- Να αποκαλύψει τις ατέλειες, ώστε να ληφθούν εγκαίρως μέτρα,

- Να συντελέσει στην καλύτερη εκμετάλλευση των παγίων και κυκλοφοριακών μέσων της επιχείρησης,
- Να μειώσει το κόστος,
- Να βοηθήσει την οργάνωση του οικονομικού λογισμού,
- Να επιδιώξει την αποτελεσματικότερη εκμετάλλευση της επιχείρησης.
- Συμπέρασμα των παραπάνω είναι πως η Σύγχρονη Ελεγκτική εννοιολογικά αναφέρεται στην αναζήτηση και έρευνα της αποτελεσματικότητας με μηχανισμούς αναπληροφόρησης (feed-back), που επιτρέπουν στη επιχείρηση να παρακολουθεί την απόδοση της και να δρα επανορθωτικά σε τυχόν παρεκκλίσεις. (Παπαστάθης, 2003)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Η συνεχώς αυξανόμενη τεχνολογική εξέλιξη αλλά και η συνεχώς αυξανόμενη ανάπτυξη των επιχειρήσεων δυσκολεύουν το έργο των διοικήσεων. Οι διοικούντες είναι δύσκολο να έχουν την κατάλληλη πληροφόρηση και υποστήριξη για τη λήψη σωστών επιχειρηματικών αποφάσεων (Drogalas *et al.*, 2017). Το ρόλο αυτό καλείται να διαδραματίσει ο εσωτερικός ελεγκτής (Internal Auditor), διότι είναι το άτομο που έχει την υψηλού επιπέδου γνώση και κρίση σε θέματα διοικητικού ελέγχου (Management Audit).

Ο εσωτερικός ελεγκτής είναι ο σύμβουλος που υλοποιεί ελέγχους σχετικούς με τη στρατηγική, την πολιτική και το μέλλον της επιχείρησης. Διακρίνεται για το ήθος, το χαρακτήρα, την επιστημονική κατάρτιση, τη κριτική σκέψη, τη διοικητική ικανότητα, το θάρρος της γνώμης και της ειλικρίνειας. Είναι ο άνθρωπος που εκφράζει την ανώτατη διοίκηση και γνωρίζει τις αδυναμίες του φορέα. Είναι το στέλεχος που έχει την εμπιστοσύνη της διοίκησης και αυτό που για λογαριασμό της αξιολογεί και αποτιμά το μέγεθος των κινδύνων που διατρέχει η επιχείρηση. Ο εσωτερικός ελεγκτής τα τελευταία χρόνια, άρχισε να εκτιμάται από οργανισμούς και επιχειρήσεις και να αναγνωρίζεται ο ρόλος και η αναγκαιότητα της ύπαρξής του.

2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Τα τελευταία χρόνια η ελληνική νομοθεσία προσπαθεί να ακολουθήσει τις διεθνείς τάσεις και πρακτικές που επιβάλλουν την εφαρμογή διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου στις επιχειρήσεις. Τα βήματα που έχει κάνει μέχρι τώρα είναι τα παρακάτω.

Ο Νόμος 3016/2002, που προβλέπει τις υποχρεώσεις των εταίρων που έχουν σκοπό να μπου σε μια οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, αναφέρει ως υποχρέωση, να έχουν ειδική υπηρεσία με οργανωμένο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, που να απασχολεί τουλάχιστον ένα φυσικό πρόσωπο πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. (άρθρο 7, παρ.1)

Η Ελληνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, με την 5/204/2000 απόφασή της, υποχρεώνει τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες, να συστήσουν ειδικευμένο εποπτικό όργανο:

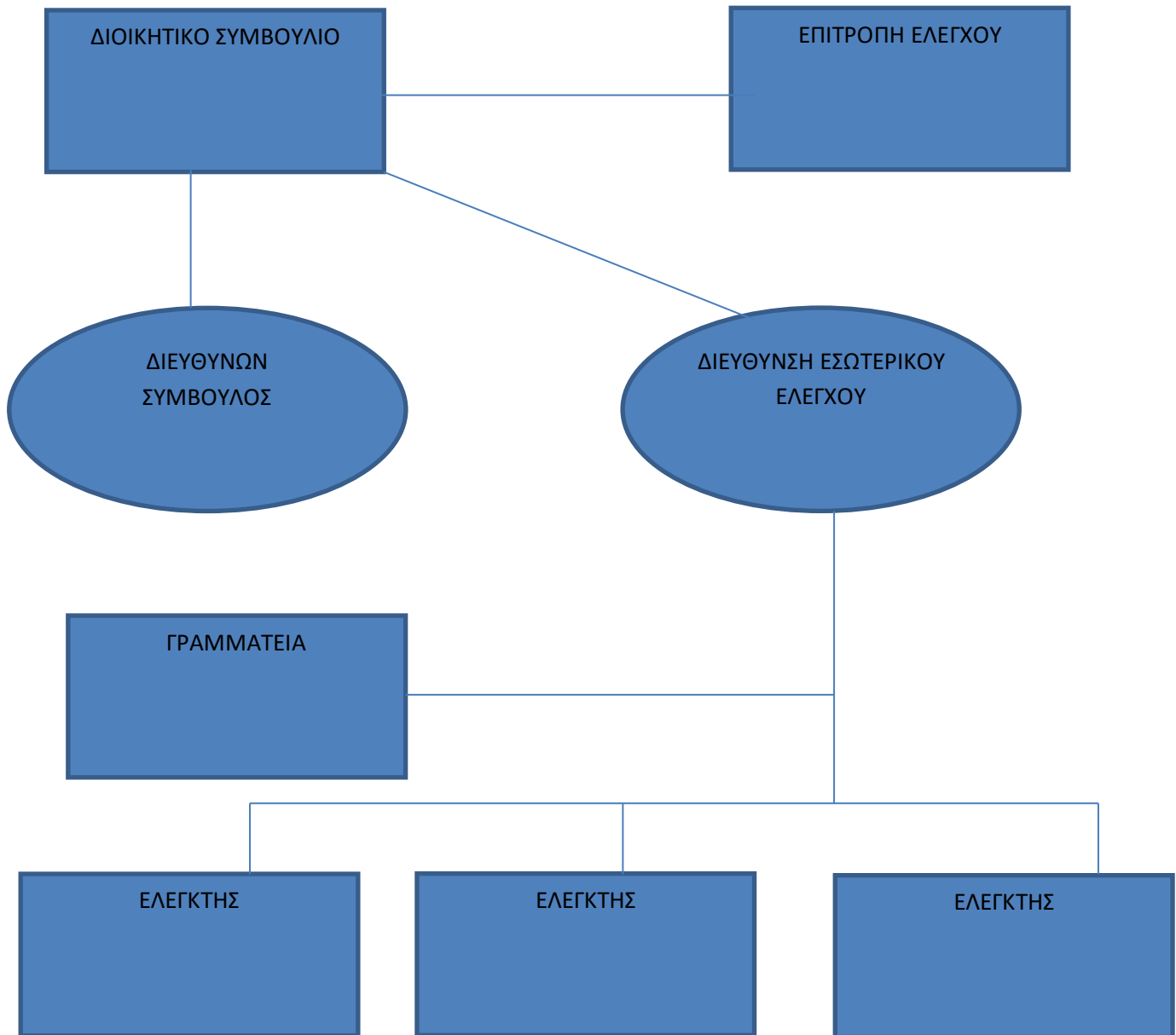
την επιτροπή ελέγχου. (Παπαστάθης, 2003)

Η Τράπεζα της Ελλάδος, με την 2438/1998 πράξη του Διοικητή της, υποχρεώνει τα πιστωτικά ιδρύματα, με ενεργητικό μεγαλύτερο των 880.410.858 ευρώ, να δημιουργήσουν επιτροπή ελέγχου.

Τα Επαγγελματικά Πρότυπα του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, επισημαίνουν ότι ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών και του εσωτερικού ελέγχου γενικότερα είναι να βοηθάει τη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης στην αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους, με τον εφοδιασμό τους με αναλύσεις, αξιολογήσεις, συστάσεις, συμβουλές και πληροφορίες που αφορούν τις δραστηριότητες που επανελέγχονται.

Το τμήμα του εσωτερικού ελέγχου οφείλει να είναι καλά οργανωμένο και υψηλών προδιαγραφών. Αποτελεί ανεξάρτητη λειτουργία της επιχείρησης εξαιτίας του συμβουλευτικού χαρακτήρα του εσωτερικού ελέγχου προς τη διοίκηση. Οι ευθύνες και η αξιοπιστία του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι ιδιαίτερα αυξημένες, καθώς το τμήμα αποτελεί προέκταση της διοίκησης. Το παρακάτω διάγραμμα δείχνει τη σχέση Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και Διοικητικού Συμβουλίου, σύμφωνα με τις υποχρεωτικές διατάξεις της Ελληνικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρίες.

Οργανόγραμμα διοικητικής δομής επιχείρησης, όπου παρουσιάζεται η θέση της δομής του εσωτερικού ελέγχου.

Πηγή: Παντελής Σ. Παπαστάθης, (2003), *Ο σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις επιχειρήσεις – οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή τους*, Α' τόμος, Ιδιωτική Έκδοση, Αθήνα.

2.2 ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Σύμφωνα με το Ν.3016/02, οι εσωτερικοί ελεγκτές ορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας (παρ.3), είναι ανεξάρτητοι (παρ.2), δεν υπάγονται σε καμία άλλη υπηρεσιακή μονάδα της εταιρίας και εποπτεύονται από ένα ως τρία μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, (παρ.2).

Αρμοδιότητα τους είναι η διενέργεια ελέγχων μέσα στην ίδια την επιχείρηση, με δικαίωμα να έχουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου, αρχείου, τραπεζικού λογαριασμού και χαρτοφυλακίου της εταιρίας, (παρ.4).

Δεν μπορούν να οριστούν ως εσωτερικοί ελεγκτές μέλη του διοικητικού συμβουλίου, εν ενεργεία διευθυντικά στελέχη ή συγγενείς των παραπάνω μέχρι και δεύτερου βαθμού εξ' αίματος ή αγχιστείας, (παρ.3).

Οποιαδήποτε μεταβολή στα πρόσωπα ή την οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιείται από την επιχείρηση εντός δέκα εργάσιμων ημερών στην επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, (παρ.3).

Υποχρέωση τους είναι η γραπτή ενημέρωση του Διοικητικού Συμβουλίου για το διενεργώμενο από αυτούς έλεγχο, τουλάχιστον κάθε τρίμηνο καθώς και η παρουσία τους στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων. (Παπαδάτου, 2005)

Σύμφωνα με τους Haron et all (2004), ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών είναι η διαβεβαίωση προς τη διοίκηση πως το σύστημα εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί σωστά και πως οι λειτουργίες της επιχείρησης εκτελούνται με αποτελεσματικό, αποδοτικό και οικονομικό τρόπο.

Η σημασία του ρόλου του εσωτερικού ελεγκτή στην εταιρική πραγματικότητα ορίζεται από τα πρότυπα που έχουν συνταχθεί από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors – I.I.A.). Τα πρότυπα αυτά προβάλλουν επίσης την αναγκαιότητα του για συμμετοχή στις διαδικασίες διαχείρισης του κινδύνου.

Σύμφωνα με τα διεθνή αυτά πρότυπα, ως καθήκοντα του εσωτερικού ελεγκτή (Παπαστάθης, 2003), ορίζονται τα ακόλουθα:

1. Βοηθάει το διοικητικό συμβούλιο στην εκτίμηση της εταιρικής δράσης.
2. Προτείνει νέες ιδέες στην ελεγκτική επιτροπή σχετικά με τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και τη διαχείριση κινδύνου.
3. Αναζητά ευκαιρίες για να μειώσει τα μακροπρόθεσμα κόστη συμμόρφωσης.
4. Ανανεώνει τις πολιτικές ηθικής, ώστε να διασφαλίσει ότι είναι σύγχρονες και αποδεκτές από τους εργαζόμενους.
5. Διενεργεί ετήσιους ελέγχους και διαδικασίες και ανακοινώνει τα αποτελέσματα

αυτά στην ελεγκτική επιτροπή.

6. Διευθετεί τις ανάγκες για διαφάνεια του ετήσιου ελεγκτικού σχεδίου.

2.3 ΠΡΟΣΟΝΤΑ, ΠΡΟΦΙΛ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Η καλή και σωστή οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου οφείλεται στην καταλληλότητα του εσωτερικού ελεγκτή. Η καταλληλότητα αξιολογείται από τα παρακάτω κριτήρια και προσόντα που πηγάζουν από την επιστημονική κατάρτιση και εμπειρία του,(Παπαστάθης, 2003):

- ✓ Εξειδικευμένη επιστημονική κατάρτιση και μεγάλος βαθμός εμπειρίας.
- ✓ Διοικητική ικανότητα, για τη σωστή οργάνωση και διοίκηση της επιχείρησης.
- ✓ Επιχειρηματική γνώση και εμπειρία, για τη σωστή πρόβλεψη και διαχείριση του κινδύνου.
- ✓ Διερευνητικό πνεύμα, για τη σωστή διερεύνηση και αξιολόγηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου.
- ✓ Καλή γνώση του περιβάλλοντος εσωτερικού και εξωτερικού για την όσο το δυνατόν καλύτερη πραγμάτωση των στόχων της επιχείρησης.
- ✓ Ικανότητα χρήσης σύγχρονων μέσων εργασίας και ελεγκτική εμπειρία για εφαρμογή σύγχρονων τεχνικών και προτύπων στη διαδικασία των επιμέρους ελέγχων.
- ✓ Ικανότητα αξιολόγησης, εκτίμησης και κριτικής για να διακρίνει αν τυχόν προβλήματα οφείλονται στα συστήματα λειτουργίας του ελέγχου ή στα άτομα που τα λειτουργούν.
- ✓ Διαρκή ετοιμότητα, ευαισθησία και ειλικρίνεια για να μπορεί να αντιλαμβάνεται και να αναφέρει στη διοίκηση τα γεγονότα που επηρεάζουν τη λειτουργία της επιχείρησης.
- ✓ Αναλυτικό πνεύμα, για να αναλύει τα ευρήματα, τα γεγονότα και τα περιστατικά, να τα συνθέτει και να τα ερμηνεύει.
- ✓ Προσοχή στη σύνταξη των πορισμάτων και των ελέγχων, ώστε να μην μπορούν να δεχθούν αμφισβήτηση.
- ✓ Διπλωματικότητα και διακριτικότητα στις επαγγελματικές του σχέσεις, χωρίς πολλές οικειότητες, γιατί η οικειότητα μπορεί να θέσει σε αμφισβήτηση την εγκυρότητα των ελέγχων.
- ✓ Κριτική σκέψη, για τη σωστή αξιολόγηση και αξιοποίηση του ανθρώπινου

δυναμικού καθώς και για καταλογισμό ευθυνών, όταν αυτό επιβάλλεται.

- ✓ Γνώση της εργασιακής ψυχολογίας, για την επίτευξη καλής επικοινωνίας με τους ελεγχόμενους. Η επικοινωνία αυτή πρέπει να χαρακτηρίζεται από ευγένεια, φιλικότητα, ειλικρίνεια και δικαιοσύνη, ανεξάρτητα αν διεξάγεται προφορικά ή γραπτά.
- ✓ Ψυχολογικές ικανότητες, ώστε να μπορεί μέσα από τις συζητήσεις με τους ελεγχόμενους να εκμαιεύσει τις πραγματικές τους απόψεις για τις αδυναμίες του συστήματος.
- ✓ Αίσθηση του κόστους και της ωφώλειας από κάθε τι που ελέγχει, ποσοτικοποίηση και έκφραση σε όρους αξίας, για να μπορεί να γίνεται αντιληπτό από όλους.
- ✓ Συμπερασματικά, πρέπει να τονιστεί ότι το βασικό στοιχείο για μια επιτυχημένη και αποτελεσματική λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή. Η ανεξαρτησία δεν είναι πάντα εφικτή, διότι ο εσωτερικός ελεγκτής ως υπάλληλος της εταιρίας δεν είναι τελείως ανεξάρτητος, ώστε να μπορεί να πραγματοποιεί την εργασία του ελεύθερα και αντικειμενικά. (Η Υπουργική Απόφαση 623/97 στο άρθρο 4, αναφέρει σειρά απαγορεύσεων στον ελεγκτή, για να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία του από την ελεγχόμενη επιχείρηση).
- ✓ Πέρα από τα παραπάνω προσόντα, ένας σωστός εσωτερικός ελεγκτής αξιολογείται και από τα ακόλουθα στοιχεία του χαρακτήρα του:
- ✓ Εργατικότητα, επιμέλεια και επιμονή στις επιδιώξεις και τους στόχους του.
- ✓ Να έχει σιγουριά και αυτοπεποίθηση για τον εαυτό του και για τις απόψεις του, όπως τις διατυπώνει στις εκθέσεις του.
- ✓ Προθυμία για συνεργασία με όλους τους ελεγχόμενους.
- ✓ Ακεραιότητα χαρακτήρα, ώστε να παραμένει ανεπηρέαστος.
- ✓ Εχεμύθεια, με σκοπό να μη βλάψει την επιχείρηση, μεταφέροντας εμπιστευτικές πληροφορίες.
- ✓ Ειλικρίνεια, ώστε να μην αποκρύπτει την αλήθεια.
- ✓ Να μην υποκύπτει σε διάφορους πειρασμούς και γεγονότα που συμβαίνουν γύρω του, καθώς και να μη συμμετέχει σε παράνομες δραστηριότητες, που μπορεί να προκαλέσουν ζημία στην ελεγχόμενη επιχείρηση.
- ✓ Με όλα τα παραπάνω προσόντα και χαρακτηριστικά ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί και ενσωματώνεται σε όλες τις δραστηριότητες, γίνεται σύμβουλος

διοίκησης, συμβάλλει στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, με σημαντικά οφέλη για την επιχείρηση αλλά και περιορίζει το κόστος εξωτερικών συμβούλων.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 30 διευθύνοντες συμβούλους εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιριών στη Νότια Αφρική, προέκυψαν τα παρακάτω χαρακτηριστικά, ως τα ιδανικά για να συμπληρώσουν επαρκώς το προφίλ του εσωτερικού ελεγκτή (Staden et all, 2009):

- Να είναι κάτοχος μεταπτυχιακού ακαδημαϊκού τίτλου.
- Να είναι κάτοχος των προβλεπόμενων πιστοποιήσεων εσωτερικού ελεγκτή.
- Να είναι μέλος του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών.
- Να έχει περισσότερα από πέντε (5) χρόνια εμπειρία στον εσωτερικό έλεγχο.
- Να έχει διετελέσει επικφαλής ελεγκτής για πάνω από πέντε (5) χρόνια.
- Να έχει δουλέψει περισσότερο από πέντε (5) χρόνια για τον τρέχοντα εργοδότη του.

Σε άλλη έρευνα (Gerrit, 2009) επισημαίνεται ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές βρίσκονται συνεχώς αντιμέτωποι με την πρόκληση να αποδεικνύουν την πραγματική αξία αλλά και την οικονομική ανταποδοτικότητα της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου στην επιτροπή ελέγχου, στη διοίκηση και στο διοικητικό συμβούλιο.

Προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές να ασκήσουν σωστά τον έλεγχο και το έργο τους, έχουν τα παρακάτω δικαιώματα²:

- ✓ Πλήρη και με σαφήνεια καταγραφή των πολιτικών της επιχείρησης.
- ✓ Αναλυτική γνώση των στόχων και των προοπτικών της επιχείρησης.
- ✓ Σαφή και γραπτό προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων τους.
- ✓ Πλήρη στήριξη από τη Διοίκηση.
- ✓ Αναγνώριση του ρόλου τους για τη Διοίκηση και επιβράβευση των επιτυχιών τους.
- ✓ Επιδίωξη προοπτικών καριέρας μέσα στην επιχείρηση.
- ✓ Προσδιορισμό των προβλημάτων.
- ✓ Επίλυση των προβλημάτων.

---

² <http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/umnipi/1501/1/Petropoulou.pdf>

2.4 Η ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Σύμφωνα με τον Καζαντζή (2006), η θέση του εσωτερικού ελεγκτή μέσα στην επιχείρηση περιλαμβάνει:

- ✓ Την άμεση επικοινωνία με το διοικητικό συμβούλιο, ώστε να υπάρχει αλληλοενημέρωση.
- ✓ Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να είναι υπόλογος προς ένα άτομο του οργανισμού, ώστε να προωθείται η ανεξαρτησία και η πλήρης κάλυψη του ελέγχου.
- ✓ Η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή ενδυναμώνεται όταν το διοικητικό συμβούλιο συναινεί είτε στο διορισμό είτε στην απομάκρυνση του. Το διοικητικό συμβούλιο είναι αυτό που μπορεί να αξιολογήσει και να επηρεάσει την κρίση της ανώτατης διοίκησης.
- ✓ Τέλος, η ύπαρξη ενός έγγραφου κανονισμού εσωτερικού ελέγχου, ενισχύει τη θέση, τη δικαιοδοσία και τις ευθύνες του εσωτερικού ελεγκτή.

Τα “εργαλεία” που έχει στη διάθεση του ο εσωτερικός ελεγκτής προκειμένου να διευκολυνθεί στη διεξαγωγή του ελέγχου είναι:

- Τα εγχειρίδια λειτουργίας (JobAids)

Τα εγχειρίδια λειτουργίας χωρίζονται σε δύο τύπους: τα γενικά και τα αναλυτικά.

Στα γενικά εγχειρίδια λειτουργίας παρουσιάζεται το οργανόγραμμα της εταιρίας, με αναφορές στις λειτουργίες και στα καθήκοντα του κάθε τμήματος.

Στα αναλυτικά εγχειρίδια περιγράφεται αναλυτικά ο κάθε έλεγχος που πρέπει να διενεργηθεί από τον εσωτερικό ελεγκτή, καθώς και βοηθητικές και υποστηρικτικές οδηγίες.

- Τα διαγράμματα ροής (Flow Charts)

Τα διαγράμματα ροής απεικονίζουν τις διαδικασίες και λειτουργίες κάθε τμήματος, μέσα από διεθνώς αποδεκτά γραφικά σύμβολα απεικόνισης. Η καταγραφή μιας διαδικασίας με γραφική συμβολική μέθοδο βοηθάει στην εύκολη κατανόηση των λειτουργιών αλλά και στον ευκολότερο εντοπισμό αδυναμιών.

- Τα ερωτηματολόγια

Τα ερωτηματολόγια περιλαμβάνουν ερωτήσεις που σχετίζονται με τον τρόπο διεξαγωγής μιας λειτουργίας. Με τη βοήθεια των ερωτηματολογίων και των συνεντεύξεων από το προσωπικό, ο ελεγκτής μπορεί να οδηγηθεί σε ασφαλή

συμπεράσματα σχετικά με τον έλεγχο του.

➤ Οι φάκελοι εργασίας

Ο ελεγκτής είναι υποχρεωμένος και να συλλέγει και να διατηρεί σε φακέλους τα αποδεικτικά στοιχεία των ελέγχων που διεξάγει. Οι φάκελοι μπορεί να έχουν ηλεκτρονική μορφή και να αποθηκεύονται σε μια κεντρική βάση δεδομένων, με όλα τα αποδεικτικά στοιχεία.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές προκειμένου να αντεπεξέλθουν στο σκοπό του έργου τους, πρέπει να έχουν γνώση των παρακάτω:

- Πόσο εκτεταμένες είναι οι δραστηριότητες τους και πως κατανέμονται.
- Ποιοι έλεγχοι εφαρμόζονται ήδη στην επιχείρηση.
- Ποιος είναι ο αντικειμενικός σκοπός της διεργασίας, που έχουν κληθεί να ελέγξουν.
- Με ποια πρότυπα θα συγκρίνουν τα ευρήματά τους.
- Ποια είναι τα πραγματικά γεγονότα και ποια βρίσκονται σε επίπεδο υπόνοιας ή υπόθεσης.
- Ποιες είναι οι αιτίες που οδήγησαν στον έλεγχο.
- Ποιοι είναι οι συνάδελφοι τους.
- Πότε και με ποιο τρόπο θα επικοινωνήσουν.
- Ποιες είναι οι σύγχρονοι μέθοδοι ελέγχου που ταιριάζουν στην κάθε περίπτωση και που μπορούν να φέρουν αξιόπιστα αποτελέσματα.

2.5 ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η πρώτη μέριμνα του νεοπροσλαμβανόμενου εσωτερικού ελεγκτή είναι να γνωρίσει τη νέα του εταιρία, ώστε να καταφέρει να επιτελέσει το έργο του με επιτυχία. Συγκεκριμένα, πρέπει να επιδιώξει να παραλάβει ένα φάκελο από τα παρακάτω τμήματα που να περιέχουν τα ακόλουθα στοιχεία:

1. Να παραλάβει από τη Διοίκηση:

- Αναλυτική περιγραφή της επιχείρησης και του οικονομικού κλάδου που δραστηριοποιείται.
- Μια αναδρομή στο παρελθόν και το ιστορικό της επιχείρησης.
- Οργανόγραμμα της διοικητικής δομής και ιεραρχίας της επιχείρησης.
- Πλήρης ενημέρωση για το προσωπικό της επιχείρησης.

2. Να κατανοήσει θέματα Εμπορικού επιπέδου, όπως:

- Ποιοι είναι οι πελάτες της επιχείρησης και ποιες οι δυνατότητες εξέλιξης.
- Να γνωρίζει τους ανταγωνιστές της επιχείρησης αλλά και τις δυνατότητες τους.
- Να γνωρίζει τον τρόπο που διαμορφώνεται η τιμή πώλησης των παραγόμενων προϊόντων της επιχείρησης, στα πλαίσια του ανταγωνισμού.

3. Από το Νομικό τμήμα, πρέπει να παραλάβει:

- Το καταστατικό της επιχείρησης και τις πιθανές τροποποιήσεις του.
- Τους μετόχους και τη δομή του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης.
- Τα συμβόλαια και τις συμβάσεις που έχει υπογράψει η επιχείρηση, καθώς και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτά.
- Τυχόν δικαστικές υποθέσεις της επιχείρησης.

4. Στον Οικονομικό τομέα, πρέπει να παραλάβει:

- Φάκελο με τις φορολογικές πληροφορίες της επιχείρησης.
- Ανάλυση της οικονομικής αποδοτικότητας της επιχείρησης.
- Μελέτη για το σημείο οικονομικής ισορροπίας της επιχείρησης.

5. Σε Λογιστικό επίπεδο, θα πρέπει να γνωρίζει:

- Ποιο είναι και πώς λειτουργεί το λογιστικό σύστημα της επιχείρησης.
- Το μέγεθος των καθημερινών λογιστικών πράξεων και καταγραφών.
- Τη λογιστική πολιτική που ακολουθεί η επιχείρηση σχετικά με τις αποσβέσεις.

6. Να κατανοήσει τα θέματα του Τεχνικού τομέα, δηλαδή:

- Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγική διαδικασία.
- Τις παραγωγικές δυνατότητες της επιχείρησης.

- Τον τρόπο που γίνονται οι προμήθειες και τα τυχόν προβλήματα που προκύπτουν.
- Την τήρηση των αποθεμάτων και τα τυχόν προβλήματα.

Όλες οι προαναφερθείσες πληροφορίες αποτελούν σημαντική βοήθεια για τον εσωτερικό ελεγκτή, γιατί μέσω αυτών θα μπορέσει να γνωρίσει και να κατανοήσει την επιχείρηση, αλλά και να ασκήσει τα καθήκοντά του αποτελεσματικά. Βασικό στοιχείο είναι ότι ο φάκελος με τα παραπάνω έγγραφα είναι εμπιστευτικός και χρέος του εσωτερικού ελεγκτή είναι να τον διαφυλάσσει.

2.6 ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΩΝ

Πρέπει να γίνει αντιληπτό, με τη βοήθεια της Διοίκησης και του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου, ότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν είναι αστυνομοκρατία ούτε μέσο επιβολής της Διοίκησης, αλλά σκοπό έχει να βελτιώσει την παραγωγικότητα, την αποτελεσματικότητα και την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης προς όφελος όλων.

Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι απαιτείται η ύπαρξη καλού εργασιακού κλίματος και συνεργασία μεταξύ ελεγκτών και ελεγχόμενων.

Οι λόγοι που συνήθως δημιουργούν προβλήματα αποδοχής του Εσωτερικού Ελεγκτή σε μια επιχείρηση είναι:

- Λάθος διαμορφωμένη ελεγκτική πολιτική.
- Έλλειψη ελεγκτικής κουλτούρας στους εργαζόμενους της επιχείρησης.
- Λάθος χειρισμός από τους ίδιους τους ελεγκτές κατά τη διενέργεια των ελέγχων, με αποτέλεσμα τη διασάλευση της αρμονικής συνεργασίας με τους υπόλοιπους εργαζόμενους της επιχείρησης.

Για να υπάρξει αρμονική συνύπαρξη των δύο μερών (ελεγκτών και ελεγχόμενων) πρέπει και τα δύο μέρη να συμφωνήσουν και να κατανοήσουν κάποια πράγματα.

Έτσι, οι ελεγκτές πρέπει από την πλευρά τους να σκέφτονται ότι:

- Οι ελεγχόμενοι είναι συνάδελφοι τους και έχουν όλοι κοινό σκοπό, την επιτυχία της επιχείρησης.
- Οι ελεγχόμενοι έχουν καλύτερη γνώση του αντικειμένου από τους ελεγκτές.
- Οι ελεγχόμενοι θα πρέπει να έχουν γνώση για τα πορίσματα των ελεγκτών, ώστε να δημιουργείται κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας.

- Οι ελεγκτές δεν είναι κριτές των ελεγχόμενων.
- Οι ελεγκτές είναι αυτοί που πρέπει να επιλύουν τυχόν απορίες των ελεγχόμενων, έτσι ώστε να ευνοείται ένα κλίμα συνεργασίας, αποδοχής και συναδελφικότητας.
- Οι ελεγχόμενοι από την άλλη, πρέπει να κατανοήσουν ότι:
- Η ύπαρξη του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου είναι υποχρεωτική από τις νομικές διατάξεις, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, την Τράπεζα της Ελλάδος, τους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς και τις αποφάσεις του ΣΕΒ.
- Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι συνάδελφοι τους και εξυπηρετούν όλοι τον ίδιο σκοπό.
- Οι εσωτερικοί ελεγκτές υπάρχουν για να βοηθήσουν, ώστε η εργασία να γίνεται με πιο αποτελεσματικό και λιγότερο κουραστικό τρόπο.
- Οι ελεγχόμενοι πρέπει να αποδεχθούν και να κατανοήσουν τις διαδικασίες του ελέγχου, ώστε να προτείνουν λύσεις σε περιπτώσεις προβλημάτων ή δυσλειτουργιών.

2.7 ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Η διαφορά μεταξύ εσωτερικών ελεγκτών και ανεξάρτητων ελεγκτών είναι ο σκοπός και η φύση της εργασίας τους. Οι ανεξάρτητοι ελεγκτές έχουν δικαίωμα έκφρασης γνώμης επί των οικονομικών εκθέσεων του πελάτη, ενώ οι εσωτερικοί ελεγκτές υπάρχουν για υποβοήθηση της διοίκησης, με σκοπό την επίτευξη της αποτελεσματικότερης διοίκησης της επιχείρησης.

Οι ομοιότητες τους αναφέρονται στους μηχανισμούς και στις τεχνικές που χρησιμοποιούν. Τόσο οι ανεξάρτητοι, όσο και οι εσωτερικοί ελεγκτές εξετάζουν τα λογιστικά βιβλία και τις λογιστικές διαδικασίες και καταρτίζουν τα φύλλα εργασίας, αλλά για διαφορετικούς λόγους και με εντελώς διαφορετικά αποτελέσματα.

Προκειμένου οι ελεγκτές να είναι σε θέση να εκφράσουν οποιαδήποτε γνώμη, που σχετίζεται με τις οικονομικές εκθέσεις, βασίζονται στα δύο ακόλουθα στοιχεία:

1. Στην αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου, αναφορικά με την πρόληψη σφαλμάτων, κατά την ελεγκτική διαδικασία, αλλά και
2. Στους ελέγχους τεκμηρίωσης, που επαληθεύουν τα ποσά των οικονομικών εκθέσεων.

Αξίζει να σημειωθεί πως αν ο εσωτερικός έλεγχος είναι ισχυρός, οι ελεγκτές δεν είναι αναγκαίο να βασίζονται στον έλεγχο τεκμηρίωσης. Αν όμως ισχύει το αντίστροφο, τότε οι έλεγχοι τεκμηρίωσης είναι το στοιχείο στο οποίο βασίζονται οι ελεγκτές.

Συμπέρασμα των παραπάνω είναι πως η μελέτη και η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου από τους ελεγκτές είναι παράγοντας προσδιορισμού της φύσης, του χρόνου και της έκτασης των ελέγχων τεκμηρίωσης, που είναι απαραίτητοι για την επαλήθευση των κονδυλίων των οικονομικών εκθέσεων.

2.8 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που ελέγχουν. Η πλήρη, ελεύθερη και ανεμπόδιστη πρόσβαση σε όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης, στα αρχεία, στα περιουσιακά στοιχεία και στο προσωπικό είναι βασικό συστατικό της επιτυχίας αλλά και της ανεξαρτησίας του εσωτερικού ελέγχου. Η ανεξαρτησία επιτυγχάνεται όταν τους παρέχεται η ανάλογη υποστήριξη από τη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο, χωρίς παρεμβάσεις στην εκτέλεση του έργου τους.

Η υποστήριξη της διοίκησης προς τον εσωτερικό έλεγχο επιτυγχάνεται:

1. Όταν ο επικεφαλής του τμήματος έχει επαρκή εξουσία, προώθηση της ανεξαρτησίας και διασφάλισης πλήρους κάλυψης του ελέγχου.
2. Όταν υπάρχει άμεση και τακτική επικοινωνία με την ανώτατη διοίκηση.
3. Όταν υπάρχει δυνατότητα αλληλοενημέρωσης σε ζητήματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος και
4. Όταν ο εσωτερικός ελεγκτής συμμετέχει τακτικά σε συνεδριάσεις συμβουλίων μεταξύ διεύθυνσης και διοικητικού συμβουλίου, ώστε να ενημερώνεται για θέματα ζωτικής σημασίας σχετικά με τον οργανισμό.

Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να χρησιμοποιείται ως μέσο – σύμβουλος της διοίκησης, με δυναμική παρουσία και δυναμικό έργο (Drogalas *et al.*, 2017). Τυχόν παρεμβάσεις, κάθε είδους, δυσκολεύουν το έργο του ελεγκτή.

Για την παροχή υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών, απαραίτητο συστατικό είναι η ανεξαρτησία, η επικοινωνία, η αλληλοενημέρωση, οι ικανοποιητικές οικονομικές απολαβές, η αναγνώριση του έργου και η στήριξη της διοίκησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Τα Πρότυπα³ σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, είναι σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο η πιο έγκυρη και αποδεκτή αρχή.

Οι δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου διεξάγονται σε ποικίλα νομικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα, για οργανισμούς που διαφέρουν μεταξύ τους σε σκοπό, μέγεθος, πολυπλοκότητα και δομή και από άτομα εντός ή εκτός του οργανισμού. Παρά το γεγονός ότι αυτές οι διαφορές είναι σε θέση να επηρεάσουν την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε περιβάλλον, η συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου (Πρότυπα) είναι θεμελιώδης, προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους.

Ο σκοπός των Προτύπων είναι να :

1. Καθοδηγούν ως προς την τήρηση των υποχρεωτικών στοιχείων του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής.
2. Παρέχουν ένα πλαίσιο για την εφαρμογή και προώθηση ενός ευρέος φάσματος προστιθέμενης αξίας υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου.
3. Θέτουν τη βάση για την αξιολόγηση της απόδοσης του εσωτερικού ελέγχου.
4. Υιοθετούν βελτιωμένες διαδικασίες και λειτουργίες του οργανισμού.

Τα Πρότυπα είναι ένα σύνολο απαιτήσεων, υποχρεωτικού χαρακτήρα, που βασίζονται σε συγκεκριμένες αρχές και εξειδικεύονται στα εξής :

- Δηλώσεις θεμελιωδών απαιτήσεων για την άσκηση του επαγγέλματος του εσωτερικού ελέγχου και για την αξιολόγηση της απόδοσής του, που είναι διεθνώς εφαρμόσιμα σε επίπεδο οργανισμού και σε ατομικό επίπεδο.
- Ερμηνείες, αποσαφηνίζοντας όρους ή έννοιες που συμπεριλαμβάνονται στα Πρότυπα. Τα Πρότυπα, μαζί με τον Κώδικα Ηθικής περικλείουν όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής, συνεπώς η συμμόρφωση με τον Κώδικα Ηθικής και τα Πρότυπα επιδεικνύει συμμόρφωση με όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής.

---

³ Πρότυπο(Standard), Επαγγελματικοί κανόνες που εκδίδονται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών και σκιαγραφούν τις προϋποθέσεις για την εκτέλεση ενός ευρύ φάσματος δραστηριοτήτων του εσωτερικού ελέγχου, και για την αξιολόγηση των αποδόσεων του.

- Τα Πρότυπα χρησιμοποιούν όρους όπως αυτοί ορίζονται συγκεκριμένα στο Γλωσσάριο. Για την ορθή κατανόηση και εφαρμογή των Προτύπων, είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη οι συγκεκριμένες ερμηνείες από το Γλωσσάριο.

Επιπρόσθετα, τα Πρότυπα χρησιμοποιούν τον όρο «πρέπει» για να δηλώσουν μία απαρρέγκλιτη απαίτηση και τον όρο «συνιστάται» στις περιπτώσεις όπου αναμένεται συμμόρφωση, εκτός εάν με βάση την επαγγελματική κρίση, οι περιστάσεις δικαιολογούν κάποια παρέκκλιση.

Τα Πρότυπα περιλαμβάνουν δύο κύριες κατηγορίες : Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής. Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών ασχολούνται με τα χαρακτηριστικά των οργανισμών και των ατόμων που εφαρμόζουν εσωτερικό έλεγχο.

Τα Πρότυπα Διεξαγωγής περιγράφουν τη φύση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου και παρέχουν ποιοτικά κριτήρια για την αξιολόγηση αυτών των υπηρεσιών. Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής έχουν εφαρμογή στο σύνολο των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου.

Τα Πρότυπα Εφαρμογής αναλύουν περαιτέρω τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής και παρέχουν τις απαιτήσεις που έχουν εφαρμογή σε υπηρεσίες διαβεβαίωσης ή σε συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Οι υπηρεσίες διαβεβαίωσης (Α) σχετίζονται με την αντικειμενική αξιολόγηση των τεκμηρίων από τον εσωτερικό ελεγκτή, προκειμένου να παράσχει απόψεις ή συμπεράσματα σχετικά με μία μονάδα, δραστηριότητα, λειτουργία, διαδικασία, σύστημα ή άλλα θέματα. Η φύση και το εύρος ενός έργου διαβεβαίωσης καθορίζονται από τον εσωτερικό ελεγκτή. Γενικά, τρία μέρη συμμετέχουν στις υπηρεσίες διαβεβαίωσης:

1. το άτομο ή η ομάδα που σχετίζεται άμεσα με τη μονάδα, δραστηριότητα, λειτουργία, διαδικασία, σύστημα ή άλλο θέμα – ο κάτοχος της διαδικασίας
2. το άτομο ή η ομάδα που διενεργεί την αξιολόγηση – ο εσωτερικός ελεγκτής και
3. το άτομο ή η ομάδα που κάνει χρήση της αξιολόγησης – ο χρήστης.

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες (C) έχουν χαρακτήρα παραίνεσης και διενεργούνται γενικά κατόπιν συγκεκριμένου αιτήματος του πελάτη. Η φύση και το πλαίσιο των συμβουλευτικών υπηρεσιών υπόκεινται σε συμφωνία με τον πελάτη. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες γενικά εμπλέκονται δύο μέρη:

1. το άτομο ή η ομάδα που προσφέρει τις συμβουλές – ο εσωτερικός έλεγχος και
2. το άτομο ή η ομάδα που ζητά και λαμβάνει τις συμβουλές – ο πελάτης.

Ο εσωτερικός ελεγκτής, όταν διενεργεί συμβουλευτικό έργο, θα πρέπει να διατηρεί την αντικειμενικότητά του και να μην αναλαμβάνει ευθύνη διοικητικής φύσεως.

3.1 ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ

Τα Πρότυπα αφορούν στους εσωτερικούς ελεγκτές ως άτομα και στη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Όλοι οι εσωτερικοί ελεγκτές καθίστανται υπεύθυνοι ως προς τη συμμόρφωσή τους με τα Πρότυπα σχετικά με την ατομική αντικειμενικότητα, την επάρκεια γνώσεων, τη δέουσα επαγγελματική επιμέλεια και με τα Πρότυπα σχετικά με την εκτέλεση των επαγγελματικών τους καθηκόντων. Οι επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου είναι υπεύθυνοι, επιπρόσθετα, για τη συνολική συμμόρφωση της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου με τα Πρότυπα. Σε περίπτωση που οι εσωτερικοί ελεγκτές ή η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου απαγορεύεται από το ισχύον νομικό ή κανονιστικό πλαίσιο να εφαρμόσουν ορισμένα μέρη των Προτύπων, παραμένει η υποχρέωση συμμόρφωσης με όλα τα υπόλοιπα μέρη των Προτύπων και είναι απαραίτητο να προβαίνουν στις κατάλληλες γνωστοποιήσεις. Εάν τα Πρότυπα χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με απαιτήσεις που εκδίδονται από άλλους επίσημους φορείς, οι επικοινωνίες του εσωτερικού ελέγχου μπορεί να αναφέρουν τη χρήση άλλων απαιτήσεων, εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο. Στην περίπτωση αυτή, εάν η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου αναφέρει ότι συμμορφώνεται με τα Πρότυπα και υπάρχουν αντιφάσεις μεταξύ των Προτύπων και λοιπών απαιτήσεων, οι εσωτερικοί ελεγκτές και η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου οφείλουν να συμμορφώνονται με τα Πρότυπα, ενώ δύνανται να συμμορφώνονται και με τις άλλες απαιτήσεις, εάν αυτές είναι περισσότερο περιοριστικές. Η ανάπτυξη και γνωστοποίηση των Προτύπων είναι μία συνεχής διαδικασία. Το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου διενεργεί, πριν την έκδοση των Προτύπων, εκτεταμένες συζητήσεις και ανταλλαγή απόψεων. Αυτό περιλαμβάνει την έκθεση των προσχεδίων σε διαβούλευση και σχολιασμό σε παγκόσμιο επίπεδο. Όλα τα σχετικά προσχέδια δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του ΙΑ (Institute of Internal Auditors) και διανέμονται σε όλα τα Ινστιτούτα του ΙΑ.

Τα συνολικά 25 διεθνή ελεγκτικά πρότυπα κατηγοριοποιούνται σε 5 κατηγορίες:

1. Ανεξαρτησία
2. Επαγγελματική επάρκεια
3. Υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου
  - Εσωτερικός ελεγκτής
  - Εύρος εργασίας

4. Εκτέλεση του ελεγκτικού έργου
5. Διοίκηση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου

3.2 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Σύμφωνα με το Επαγγελματικό Πρότυπο 100, οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να διατηρούν την ανεξαρτησία τους σχετικά με τις δραστηριότητες που ελέγχουν. Συγκεκριμένα πρέπει να μπορούν να πραγματοποιούν την εργασία τους ελεύθερα και αντικειμενικά. Με την ανεξαρτησία οι ελεγκτές μπορούν να προσφέρουν ανεπηρέαστες και αμερόληπτες απόψεις που είναι απαραίτητες για το σωστό χειρισμό των ελέγχων. Η διασφάλιση της ανεξαρτησίας επιτυγχάνεται με τη βοήθεια της αντικειμενικότητας και του οργανικού καθεστώτος της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου.

3.2.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ

Οι εσωτερικοί ελεγκτές κατά τη διενέργεια των ελέγχων πρέπει να είναι αντικειμενικοί. Σύμφωνα με το Πρότυπο 120:

- Το πρότυπο αυτό αναγνωρίζει την ανεξαρτησία του πνεύματος και του χαρακτήρα του εσωτερικού ελεγκτή. Κατά τη διενέργεια των ελέγχων οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι αντικειμενικοί. Για να εξασφαλιστεί η αντικειμενικότητα πρέπει οι εσωτερικοί ελεγκτές να μη βασίζονται στην κρίση τρίτων προσώπων. Καθήκον του εσωτερικού ελεγκτή είναι να λάβει υπόψη τις διαφορετικές απόψεις, από άτομα όλων των ιεραρχικών επιπέδων, αλλά να παραμείνει αταλάντευτος σε αυτό που θεωρεί σωστό.
- Μέσω της αντικειμενικότητας, οι εσωτερικοί ελεγκτές δεν κάνουν «εκπτώσεις» ως προς την ποιότητα της εργασίας τους. Πιο συγκεκριμένα:
  - Η ανάθεση εργασιών στους υπαλλήλους εσωτερικού ελέγχου πρέπει να γίνεται με τρόπο, που να αποφεύγονται συγκρούσεις συμφερόντων και προκαταλήψεων.
  - Το πρότυπο ορίζει τον εσωτερικό ελεγκτή αρμόδιο για την επίλυση προβλημάτων αντικρουόμενων συμφερόντων.
  - Επιβάλλεται η εναλλαγή στις αναθέσεις εργασιών στους εσωτερικούς ελεγκτές, ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία προσωπικών σχέσεων, μεταξύ εσωτερικού ελεγκτή και ελεγχόμενου, στοιχείο που μπορεί να επηρεάσει την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα του εσωτερικού ελεγκτή.

- Οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να μην αναλαμβάνουν λειτουργικές ευθύνες σε μόνιμη βάση.
- Δεν πρέπει να ανατίθεται ο έλεγχος σε δραστηριότητες όπου ο ελεγκτής είχε την ευθύνη της εκτέλεσης τους στο παρελθόν, γιατί έτσι κλονίζεται η αντικειμενικότητα.
- Πρέπει να γίνεται επανέλεγχος των αποτελεσμάτων πριν την τελική επίδοση της έκθεσης του ελέγχου, ώστε να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα.
- Ο ελεγκτής έχει τη δυνατότητα να διενεργήσει προκαταρκτική εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των μερών του ελέγχου, χωρίς να επηρεάζεται η αποτελεσματικότητα.

3.2.2 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Το οργανωτικό καθεστώς είναι αυτό που βοηθά στη διατήρηση της ανεξαρτησίας από τον εσωτερικό ελεγκτή. Ο ρόλος της υπηρεσίας του εσωτερικού ελέγχου είναι αυτός του "συμβούλου" της διοίκησης, γι' αυτό και κάθε είδους παρέμβαση δυσκολεύει το έργο αυτό. Η υψηλή ποιότητα των υπηρεσιών από τους εσωτερικούς ελεγκτές προϋποθέτει ανεξαρτησία, επικοινωνία, αλληλοενημέρωση, υψηλές αμοιβές, αναγνώριση του έργου του εσωτερικού ελεγκτή αλλά και ανάλογη στήριξη από τη διοίκηση.

Ο Καζαντζής (2006), αναφέρει σχετικά με το οργανωτικό καθεστώς και τον τρόπο με τον οποίο η ανώτατη διοίκηση και το διοικητικό συμβούλιο μπορούν να υποστηρίξουν την υπηρεσία του ελέγχου, τα ακόλουθα:

- ✓ Πρέπει να υπάρχει ένα άτομο στον οργανισμό, στον οποίο θα λογοδοτεί ο διευθυντής της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου.
- ✓ Ο διευθυντής θα πρέπει να διατηρεί άμεσα επικοινωνία με το διοικητικό συμβούλιο.
- ✓ Η ανεξαρτησία αποδεικνύεται και ενισχύεται, όταν το διοικητικό συμβούλιο συναινεί στο διορισμό ή στην απομάκρυνση του διευθυντή της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου.
- ✓ Ο κανονισμός εσωτερικού ελέγχου εγκρίνεται από το διοικητικό συμβούλιο και ορίζει το σκοπό, τη δικαιοδοσία και την ευθύνη της υπηρεσίας του εσωτερικού ελέγχου.

- ✓ Περίληψη του προγράμματος της εργασίας ελέγχου, του σχεδίου στελέχωσης και του οικονομικού προϋπολογισμού πρέπει να υποβάλλονται στη διοίκηση σε ετήσια βάση για έγκριση.
- ✓ Σε ετήσια βάση, πρέπει να υποβάλλονται επίσης εκθέσεις δραστηριοτήτων που θα συμπεριλαμβάνουν πορίσματα και συστάσεις του ελέγχου.

3.3 ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Η εισαγωγή της εφαρμογής των διεθνών ελεγκτικών προτύπων μπορεί να σημαίνει αύξηση του όγκου της εργασίας, αλλά αυτό συνεπάγεται ποιοτικότερους ελέγχους και μεγαλύτερη εμπιστοσύνη από το κοινό για τη διαδικασία χρηματοοικονομικών αναφορών.

Η υιοθέτηση των διεθνών ελεγκτικών προτύπων από την Ευρώπη σημαίνει ότι όλες οι επιχειρήσεις θα υπόκεινται στα ίδια πρότυπα, ανεξάρτητα από την έδρα τους ή το που λαμβάνουν χώρα οι έλεγχοι. Οι επιχειρήσεις αποκτούν πλέον διεθνή υπόσταση και η ελεγκτική δείχνει να συμεριζεται αυτή τη νέα τάση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η ανάπτυξη και παγκοσμιοποίηση των αγορών αλλά και των εταιριών επιτάσσει την υιοθέτηση προτύπων για έλεγχο τους, κάτω από τις ίδιες συνθήκες, με σκοπό τη σωστή και ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων. Όσο σημαντική είναι η υιοθέτηση των προτύπων για τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου, εξίσου σημαντικός είναι και ο ρόλος των ελεγκτών σε όλη την διαδικασία.

Οι σημαντικότερες μεταβλητές που προσδίδουν ένα περιβάλλον εύρυθμης λειτουργίας της υπηρεσίας του εσωτερικού ελέγχου είναι το υγιές και υποστηρικτικό περιβάλλον, οι εταιρικές υποδομές και η κουλτούρα, το κοινό αίσθημα δικαιοσύνης και αλληλοβοήθειας σε έναν οργανισμό αλλά και η στήριξη της Διοίκησης.

Ο Hopkins το 1997, ασχολήθηκε με την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου σε επιχειρήσεις του δημοσίου τομέα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Συμπέρασμα της έρευνας του είναι πως σκοπός του εσωτερικού ελέγχου δεν είναι μόνο ο εντοπισμός και η πρόληψη της απάτης σε μια επιχείρηση αλλά και μια σειρά εργασιών και καθηκόντων που διασφαλίζουν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

Η διοίκηση του τμήματος εσωτερικού ελέγχου έχει ιδιαίτερη ευθύνη σχετικά με το ελεγκτικό πρόγραμμα που υιοθετείται εντός της επιχείρησης καθώς και με την τήρηση των προτύπων του Ινστιτούτου Ελεγκτών, ήταν το συμπέρασμα των Fadzil et. al (2005), σε έρευνα τους σχετικά με την τήρηση των προτύπων σε εταιρίες εισηγμένες στο χρηματιστήριο στη Μαλαισία.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι αποτελεσματικός όταν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες της Διοίκησης υποστήριξαν οι Sarens και De Beelde το 2006.

Ένα χρόνο αργότερα το 2007, οι Mihret και Yismaw κατέληξαν πως η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου επηρεάζεται από την υποστήριξη από τη Διοίκηση, ενώ η οργανωτική ρύθμιση δεν έχει ισχυρό αντίκτυπο σε αυτήν.

Οι Endaya και Hanefah, το 2016, μέσω ερωτηματολογίων που μοίρασαν σε μέλη του Λιβυκού Συνδέσμου Λογιστών και Ελεγκτών, εξέτασαν τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή, την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου και την επίδραση των Ανώτερων Διοικητικών Στελεχών. Τα ευρήματα τους κατέδειξαν ότι τα χαρακτηριστικά του εσωτερικού ελεγκτή έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην

αποτελεσματικότητα και την αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου και η υποστήριξη των Ανώτερων Διοικητικών Στελεχών έχει μέτρια επίδραση στο αποτέλεσμα.

Το 1996, ο Metka Turk, μέσω της έρευνας του για τον εσωτερικό έλεγχο στη Σλοβενία, επισημαίνει την περιορισμένη εκπαίδευση των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών.

Σκοπός των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων, σύμφωνα με έρευνα του Burnaby et.al (2006), είναι η σκιαγράφηση βασικών αρχών άσκησης εσωτερικού ελέγχου, η παροχή πλαισίου για άσκηση ποιοτικών εσωτερικών ελέγχων, η διαμόρφωση της βάσης για αξιολόγηση των επιδόσεων των εσωτερικών ελέγχων, και η μέριμνα και βελτίωση των οργανωτικών διαδικασιών και εργασιών.

Ο Nzechukwu (2016) ανέφερε συνοπτικά τις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα πρότυπα. Αυτές είναι: - Έναρξη του ελέγχου, - Έλεγχος των εγγράφων, - Ανάπτυξη σχεδίου ελέγχου, - Ανάθεση εργασιών στους υπαλλήλους του τμήματος εσωτερικού ελέγχου, - Προετοιμασία εγγράφων εργασίας, - Προσδιορισμός της ακολουθίας ελέγχου, - Διεξαγωγή αρχικών συναντήσεων, - Επανεξέταση των εγγράφων και επικοινωνία, - Εκτέλεση του ελέγχου, - Δημιουργία πορισμάτων ελέγχου, - Παρουσίαση των ευρημάτων και των συμπερασμάτων, - Διανομή της έκθεσης ελέγχου, - Παρακολούθηση και διόρθωση των ενεργειών.

Στην ελληνική βιβλιογραφία τώρα, γενικό συμπέρασμα είναι ότι το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έχει ως σκοπό την παροχή εξειδικευμένων και επιστημονικά τεκμηριωμένων υπηρεσιών, μέσω αναλύσεων, εκτιμήσεων και συστάσεων, στη διοίκηση της επιχείρησης, για τη σωστή και εύρυθμη λειτουργία της.

Τελικό συμπέρασμα της βιβλιογραφικής επισκόπησης και των ερευνητών σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο είναι η σημαντικότητα του και ο συνεχής αναπτυσσόμενος ρόλος του, (Spira, 2003). Σε έρευνα τους οι Ernst & Young (2007), παρατηρούν αύξηση του μεγέθους των τμημάτων εσωτερικού ελέγχου τα τελευταία χρόνια.

Η εφαρμογή των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων είναι σημαντική για τη διεξαγωγή της ελεγκτικής διαδικασίας. Πολλοί όμως είναι και οι ερευνητές που μελέτησαν το βαθμό εφαρμογής των προτύπων από τους εσωτερικούς ελεγκτές αλλά και τον ρόλο αυτών.

Ο Gareth (1980) ανέλυσε τη σύγκρουση των ρόλων του εσωτερικού ελεγκτή και τα προβλήματα που προκύπτουν με τους ελεγχόμενους. Τα αποτελέσματα της έρευνάς του έδειξαν ότι η ελεγκτική λειτουργία, ενώ αρχικά εμφανίστηκε ως μέρος μιας διαδικασίας επιστασίας, μετά την καθιέρωση των προτύπων και του Ινστιτούτου Εσωτερικών

Ελεγκτών, δόθηκε έμφαση σε αυτήν ως μια υπηρεσία της Διοίκησης. Εξαιτίας αυτής της αλλαγής, υπήρξε αλλαγή και στους εσωτερικούς ελεγκτές, που πλέον πέρα από τις ελεγκτικές λειτουργίες προσφέρουν και συμβουλευτικές υπηρεσίες. Το πρόβλημα που προέκυψε από αυτήν την αλλαγή είναι η αναδιαμόρφωση των σχέσεων με τους ελεγχόμενους καθώς και σύγκρουση των ρόλων τους.

Οι Powell et. al (1992) σε έρευνα τους που διεξήχθη ανάμεσα σε μέλη των Ινστιτούτων Εσωτερικών Ελεγκτών σε 11 χώρες, κατέληξε στο συμπέρασμα πως το 82% των συμμετεχόντων ασκούν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και μόνο το 18% δεν τα εφαρμόζουν.

Οι Ziegenfuss, Anusorn και Singhapakdi (1994), στη έρευνα τους “Professional Values and the Ethical Perceptions of Internal Auditing”, σχετικά με τον κώδικα δεοντολογίας, οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι οι επαγγελματικές αξίες των ελεγκτών, επηρεάστηκαν από τις αντιλήψεις και τους ηθικούς προβληματισμούς τους, με θετικό όμως τρόπο. Επισήμαναν επίσης, ότι δεν υπάρχει σχέση μεταξύ προσωπικής ηθικής των εσωτερικών ελεγκτών και των αντιλήψεων τους για ηθικά προβλήματα.

Ο Chan (1995), βασιζόμενος στην πεποίθηση ότι ένας ελεγκτής καταλήγει στην τελική του κρίση αρχίζοντας από μια αρχική πεποίθηση και ή την επιβεβαιώνει ή την τροποποιεί ή την απορρίπτει, εξαρτώμενος πάντα από τη δύναμη και την κατεύθυνση των ελεγκτικών αποδείξεων, εξέτασε την ύπαρξη επιρροής καθώς και την επίδραση που έχει το γνωστικό στυλ ενός ελεγκτή στην τελική του απόφαση. Το αποτέλεσμα που προέκυψε από την έρευνα του, που διεξήχθη με τη μορφή ερωτηματολογίου, έδειξε ότι υπάρχει σημαντική αλληλεπίδραση μεταξύ του γνωστικού στυλ και της επιρροής των μεταγενέστερων από τα γεγονότα εμπειριών.

Με τους εσωτερικούς ελεγκτές και το ρόλο τους ασχολήθηκαν οι Brody & Lowe (2000) και κατέληξαν στο συμπέρασμα της αναγκαιότητας της ύπαρξης των εσωτερικών ελεγκτών, καθώς η γνώμη τους αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την εκτέλεση του διοικητικού έργου. Οι ερευνητές τόνισαν επίσης την ανεξαρτησία που πρέπει να έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές, προκειμένου να εκτελούν σωστά το έργο τους.

Το 2003, οι Read, W.J. and Rama, D.V. ερεύνησαν το ρόλο που διαδραματίζουν οι καταγγελίες δυσλειτουργιών στους εσωτερικούς ελεγκτές. Τα δεδομένα της έρευνας οδήγησαν τους ερευνητές στο συμπέρασμα πως η αποδοχή παραπόνων είναι θετικά συνδεδεμένη με τη ανάμειξη του εσωτερικού ελέγχου στον έλεγχο συμμόρφωσης με

τον κώδικα εταιρικής συμπεριφοράς και την υποστήριξη του εσωτερικού ελέγχου από την ελεγκτική επιτροπή.

Με την ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών ασχολήθηκαν οι Ahlawat & Lowe (2004). Μέσα από την έρευνα τους οδηγήθηκαν στο ακόλουθο συμπέρασμα: οι εσωτερικοί ελεγκτές που διατηρούσαν σχέση εξαρτημένης εργασίας, παρουσίαζαν αυξημένα ποσοστά κινδύνου σχετικά με τη διατήρηση της ανεξαρτησίας και της αντικειμενικότητάς τους, σε αντίθεση με τους εξωτερικούς.

Έρευνα των Haron et. al (2004), μελέτησε το γεγονός ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές βασίζονται στους εσωτερικούς καθώς και στα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν οι εσωτερικοί ελεγκτές. Η έρευνα κατέδειξε την τεχνική ανταγωνιστικότητα και τη λειτουργικότητα ως βασικά χαρακτηριστικά των εσωτερικών ελεγκτών και ως τα στοιχεία που βασίζονται οι εξωτερικοί ελεγκτές.

Στο άρθρο του “Is SOX compromising internal audit?”, ο Krell (2005), επισημαίνει ότι η στενή σχέση συνεργασίας που αναπτύσσει ο εσωτερικός ελεγκτής με τη Διοίκηση, επηρεάζει την αντικειμενικότητα του ελεγκτή. Το ίδιο υποστηρίζει και ο νόμος SOX. Πιο συγκεκριμένα ο νόμος SOX (Sarbanes – Oxley Act), ψηφίστηκε στις 30 Ιουλίου του 2002, με σκοπό την ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης και την ανάκτηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών που είχε υποστεί κλονισμό από λογιστικά σκάνδαλα εγχώριων οργανισμών.

Έρευνες των Carcello et. al (2005) και Castanheira et.al (2010), εξέτασαν τον ρόλο και την άσκηση των καθηκόντων των εσωτερικών ελεγκτών, μέσα από τη διενέργεια συνεντεύξεων και ερωτηματολογίων. Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν είναι ότι η φύση της δραστηριότητας του εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνει την εκτίμηση και ανάλυση των κινδύνων, τη διασφάλιση ελέγχου και των ελεγκτικών διαδικασιών και τη συμμόρφωση με τις νομοθεσίες και τα ρυθμιστικά πλαίσια.

Σύμφωνα με τους D’ Silva και Ridley (2007), ο εσωτερικός έλεγχος προσθέτει αξία σε όλες τις επιχειρήσεις και σε όλους τους κλάδους. Στη μελέτη τους εξέτασαν τη συνεισφορά και την ανάπτυξη του εσωτερικού ελέγχου σε όλο τον κόσμο, ως αποτέλεσμα των νόμων, κανονισμών και Διεθνών Προτύπων που ισχύουν. Εξέτασαν πως η διασφάλιση, η συμμόρφωση και ο συμβουλευτικός ρόλος του εσωτερικού ελέγχου αναγνωρίζονται σήμερα σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου σε πολλές

επιχειρήσεις καθώς συνεισφέρουν σημαντικά στη διαχείριση καλών πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης σε στρατηγικό και λειτουργικό επίπεδο.

Σε έρευνα των Burnaby et. al (2009), παρατηρούνται διαφορές στη χρήση των προτύπων. Οι διαφορές αυτές εξαρτώνται από τη χώρα, το εκπαιδευτικό επίπεδο των ελεγκτών, την ηλικία τους, τα χρόνια υπηρεσίας τους, παρόλο που το επάγγελμα των ελεγκτών είναι παγκόσμιο καθώς και τα πρότυπα και οι πιστοποιήσεις.

Στη Μαλαισία το 2009 οι Ahmad Z. and Taylor D., εξέτασαν τη δέσμευση για ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών και την επίδραση της σύγχυσης και σύγκρουσης των ρόλων τους. Τα συμπεράσματα της έρευνας τους κατέδειξαν ότι τόσο η σύγχυση όσο και η σύγκρουση των ρόλων των εσωτερικών ελεγκτών έχουν αρνητική σχέση με τη δέσμευση τους στην ανεξαρτησία.

Συμπέρασμα της βιβλιογραφικής επισκόπησης για τους εσωτερικούς ελεγκτές είναι ότι ανάλογος με την αύξηση των τμημάτων είναι πλέον και ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών, που σύμφωνα με τους Gramling et. al (2004), περιλαμβάνει την εκτίμηση και την ανάλυση κινδύνων, τη διασφάλιση του ελέγχου και των ελεγκτικών διαδικασιών και τη διαπίστωση της συμμόρφωσης με τις κείμενες νομοθεσίες και τα ρυθμιστικά πλαίσια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται παρουσίαση του περιεχομένου του ερωτηματολογίου της έρευνας καθώς επίσης και η μεθοδολογία στατιστικής ανάλυσης του ερωτηματολογίου. Περιλαμβάνονται επίσης πληροφορίες σχετικές με την αποστολή και το δείγμα που συμμετείχε στην έρευνα.

5.2 ΓΕΝΙΚΑ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει το ρόλο των εσωτερικών ελεγκτών και το βαθμό ανεξαρτησίας τους, αλλά και κατά πόσο ακολουθούν τα διεθνή πρότυπα. Η αποστολή των ερωτηματολογίων έγινε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), σε επιχειρήσεις που απασχολούν ελεγκτές. Κρίνεται αναγκαίο να σημειωθεί σε αυτό το σημείο, ότι η ανταπόκριση δεν ήταν μεγάλη.

5.3 ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις κλειστού τύπου, πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις, στις οποίες χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα του Likert – πενταβάθμια κλίμακα, όπου ο ερωτώμενος δηλώνει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας του σε μια σειρά προτάσεων σχετικά με το ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή.

Η δομή του ερωτηματολογίου είναι σχεδιασμένη με τρόπο που ευνοεί τη γρήγορη συμπλήρωση του.

Είναι χωρισμένο σε δύο μέρη:

- 1) το ΜΕΡΟΣ Α, που περιλαμβάνει Γενικές προσωπικές ερωτήσεις, και
- 2) το ΜΕΡΟΣ Β, που περιλαμβάνει ερωτήσεις – προτάσεις σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο, την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή και τα διεθνή πρότυπα.

Το ΜΕΡΟΣ Α αποτελείται από τέσσερις ερωτήσεις (1 – 4). Συγκεκριμένα δίνονται απαντήσεις σε ερωτήσεις που σχετίζονται με τη θέση εργασίας του ερωτώμενου (ερώτηση 1), το επίπεδο μόρφωσης (ερώτηση 2), την εργασιακή εμπειρία (ερώτηση 3), καθώς και την επιπλέον μόρφωση και κατάρτισή του (ερώτηση 4).

Στο ΜΕΡΟΣ Β, περιλαμβάνονται οι ερωτήσεις 5 – 29 και αφορούν το ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή, το βαθμό ανεξαρτησίας που έχει αλλά και τα διεθνή πρότυπα που ακολουθεί στην εργασία του.

Συγκεκριμένα το ΜΕΡΟΣ Β αποτελείται από τις ακόλουθες ενότητες:

B1. Γενικός ρόλος του εσωτερικού ελεγκτή. (ερωτήσεις 5 – 6) Μέσω αυτών των ερωτήσεων διερευνάται κατά πόσο τηρούνται και εφαρμόζονται τα πρότυπα του εσωτερικού ελέγχου αλλά και κατά πόσο υπάρχει οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου σε θέματα τεχνικών διαδικασιών, όπως ο προγραμματισμός και η εφαρμογή του.

B2. Εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. (ερωτήσεις 7 - 11) Στη συγκεκριμένη ενότητα εξετάζεται κατά πόσο ο εσωτερικός ελεγκτής λειτουργεί σύμφωνα με το συμφέρον της επιχείρησης ή ανεξάρτητα, κατά πόσο μέσω της εργασίας του διασφαλίζει τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, αν ακολουθούνται πιστά οι κανονισμοί της εκάστοτε επιχείρησης και με ποιον τρόπο κοινοποιούν οι ελεγκτές τα αποτελέσματα των ελέγχων τους.

B3. Κριτήρια εσωτερικών ελεγκτών και αποτελεσματικότητα εσωτερικού ελέγχου. (ερωτήσεις 12-17) Μέσω των ερωτήσεων που περιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή δίνονται απαντήσεις για την επιμόρφωση των εσωτερικών ελεγκτών, το βαθμό ανεξαρτησίας που μπορούν να έχουν, τη δεοντολογία επαγγελματικής συμπεριφοράς που πρέπει να ακολουθούν καθώς και το τελικό όφελος της επιχείρησης – εταιρίας από την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου.

B4. Ρόλος του ελεγκτή στην ανάπτυξη εσωτερικού ελέγχου. (ερωτήσεις 18-29) Στην ενότητα αυτή διερευνάται εάν και κατά ποιο τρόπο εξετάζονται η θέσπιση και η υιοθέτηση στρατηγικών αλλά και εταιρικών στόχων, ώστε να μπορούν να εντοπίζονται, να αξιολογούνται και να αντιμετωπίζονται οι διάφοροι κίνδυνοι που μπορούν να εμφανιστούν. Σε αυτούς τους κινδύνους περιλαμβάνονται ο εταιρικός κίνδυνος (audit risk) και ο κίνδυνος συστήματος εσωτερικού ελέγχου (control risk). Υπάρχουν επίσης ερωτήσεις που σχετίζονται με τον προγραμματισμό και την τεκμηρίωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

5.4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Για την στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το Στατιστικό Πρόγραμμα SPSS 19.0. Με το συγκεκριμένο πρόγραμμα ερευνήθηκαν τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν. Τα αποτελέσματα της έρευνας μας οδήγησαν σε συμπεράσματα σχετικά με το ρόλο του

εσωτερικού ελεγκτή σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και την ανεξαρτησία που μπορεί να έχει το επάγγελμα του.

5.5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

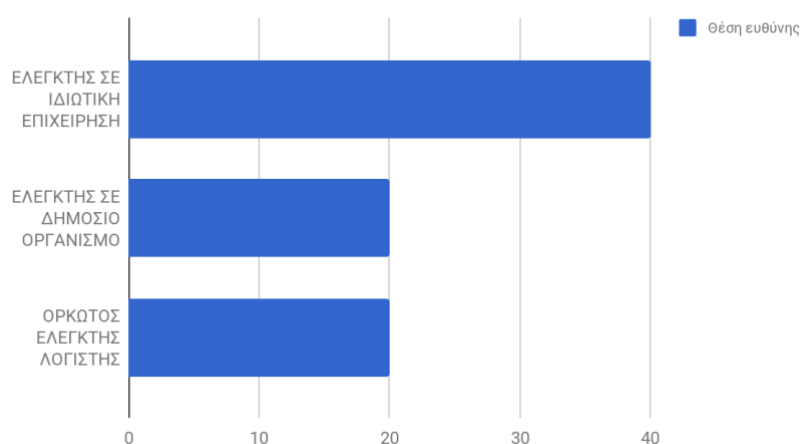
ΜΕΡΟΣ Α

1. Σε σύνολο 80 ερωτηθέντων, σχετικά με τη θέση ευθύνης που κατέχουν, σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο, 40 άτομα δήλωσαν ελεγκτές σε ιδιωτική επιχείρηση, 20 άτομα ελεγκτές σε δημόσιο οργανισμό, ενώ οι υπόλοιποι 20 ως θέση ευθύνης δήλωσαν το επάγγελμα του ορκωτού ελεγκτή λογιστή.

Πίνακας 1

Θέση ευθύνης	
ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΣΕ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	40
ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ	20
ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΣ	20

Θέση ευθύνης

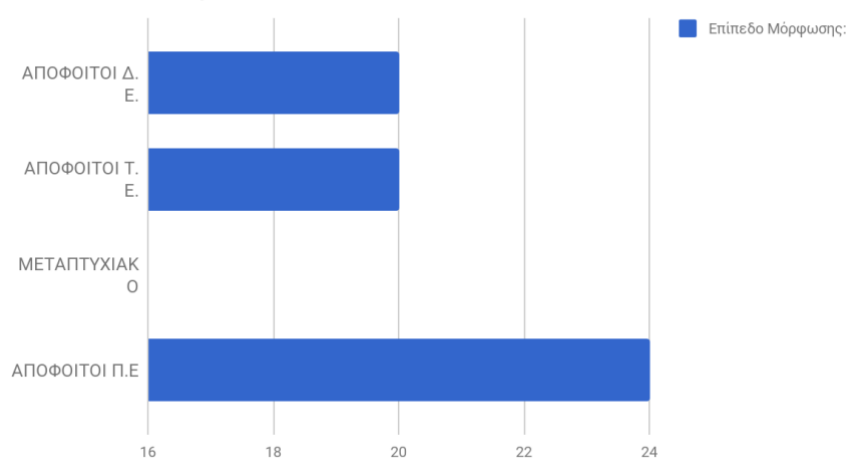
Διάγραμμα 1

2. Το επίπεδο μόρφωσης τους καλύπτει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Έτσι, οι 20 από τους συνολικά 80 ερωτηθέντες είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 20 είναι απόφοιτοι τεχνολογικής εκπαίδευσης, 24 είναι οι απόφοιτοι της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, ενώ μόλις 16 από τους 80 είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.

Πίνακας 2

Επίπεδο Μόρφωσης:	
ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ Δ.Ε.	20
ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ Τ.Ε.	20
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	16
ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ Π.Ε	24

Επίπεδο Μόρφωσης

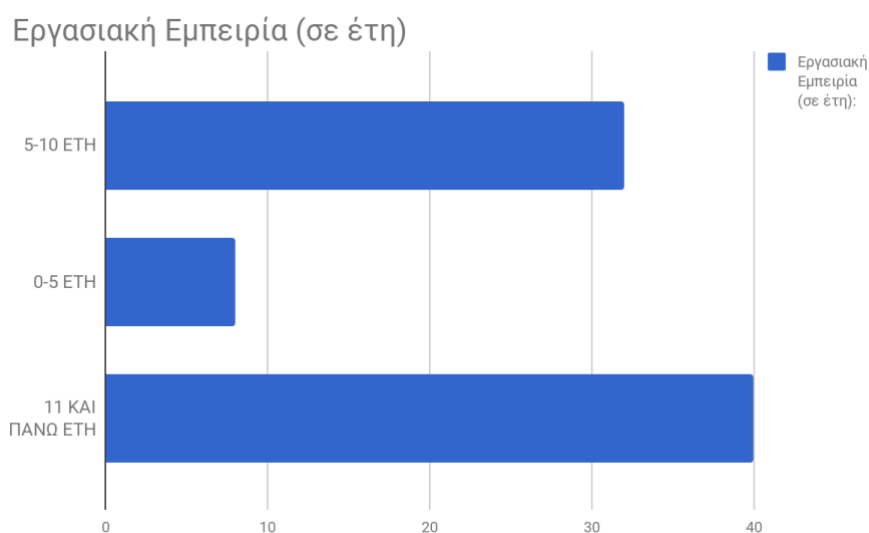

Διάγραμμα 2

3. Σε ερώτηση σχετική με τα χρόνια προϋπηρεσίας των ερωτηθέντων, 0 – 5 χρόνια δήλωσαν ότι εργάζονται μόνο 8 άτομα, 32 από 5 - 10 χρόνια, ενώ 11 χρόνια προϋπηρεσίας και πάνω εργάζονται οι 40 από τους 80 ερωτηθέντες.

Πίνακας 3

Εργασιακή Εμπειρία (σε έτη):	
5-10 ΕΤΗ	32
0-5 ΕΤΗ	8
11 ΚΑΙ ΠΑΝΩ ΕΤΗ	40

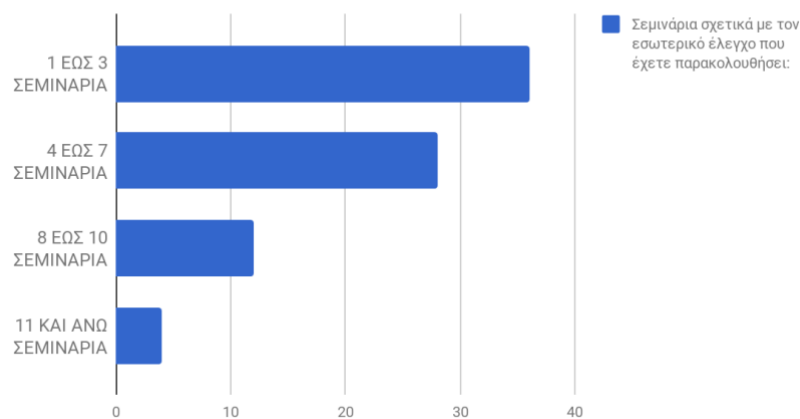
Διάγραμμα 3

4. Σχετικά με τη συνεχή επιμόρφωση των εργαζομένων τους τέθηκε και σχετική ερώτηση. Έτσι, 36 εργαζόμενοι δήλωσαν ότι έχουν παρακολουθήσει από 1 – 3 σεμινάρια, σχετικά με το επάγγελμα τους, 28 άτομα παρακολούθησαν από 4 -7 σεμινάρια, 12 εργαζόμενοι από 8 – 10, ενώ μόλις 4 εργαζόμενοι έχουν παρακολουθήσει από 11 σεμινάρια και πάνω.

Πίνακας 4

Σεμινάρια σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο που έχετε παρακολουθήσει:	
1 ΕΩΣ 3 ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ	36
4 ΕΩΣ 7 ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ	28
8 ΕΩΣ 10 ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ	12
11 ΚΑΙ ΑΝΩ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ	4

Σεμινάρια σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο που έχετε παρακολουθήσει

Διάγραμμα 4

ΜΕΡΟΣ Β

B1.

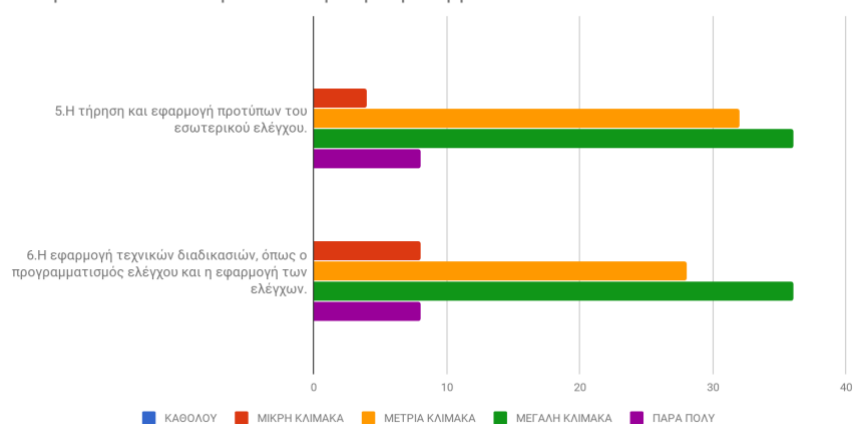
Σχετικά με το γενικό ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή στην επιχείρηση τέθηκαν οι παρακάτω ερωτήσεις με τις ακόλουθες απαντήσεις.

5. Η τήρηση και εφαρμογή προτύπων του εσωτερικού ελέγχου εφαρμόζεται σε μικρή κλίμακα από 4 εργαζόμενους, σε μέτρια κλίμακα από 32 εργαζόμενους, σε μεγάλη από 36 και πάρα πολύ μόνο από 8 εργαζόμενους.
6. Η εφαρμογή τεχνικών διαδικασιών, όπως ο προγραμματισμός και η εφαρμογή των ελέγχων, έδωσαν τις ακόλουθες απαντήσεις. 36 εργαζόμενοι εφαρμόζουν τις τεχνικές διαδικασίες σε μεγάλη κλίμακα, 28 σε μέτρια κλίμακα, 8 σε μικρή κλίμακα και πάρα πολύ επίσης 8 εργαζόμενοι.

Πίνακας 5

ΓΕΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ					
Στο ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή περιλαμβάνονται:	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
5. Η τήρηση και εφαρμογή προτύπων του εσωτερικού ελέγχου.	0	4	32	36	8
6. Η εφαρμογή τεχνικών διαδικασιών, όπως ο προγραμματισμός ελέγχου και η εφαρμογή των ελέγχων.	0	8	28	36	8

Στο ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή περιλαμβάνονται:

Διάγραμμα 5

B2.

Σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο και τα διεθνή πρότυπα τέθηκαν στους ερωτηθέντες τέσσερις ερωτήσεις.

7. Η δραστηριότητα του εσωτερικού ελεγκτή ασκείται αποτελεσματικά προς όφελος της επιχείρησης, από 12 ελεγκτές σε μικρή κλίμακα, από 24 σε μέτρια, από 28 σε μεγάλη και από 16 εργαζόμενους πάρα πολύ.
8. Η αξία και τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης διασφαλίζονται από 20 ελεγκτές σε μικρή κλίμακα, από 20 σε μεγάλη και από 20 ελεγκτές πάρα πολύ.
9. Σχετικά με τις προϋποθέσεις που υπάρχουν, για την επίτευξη των στόχων που θέτουν οι εσωτερικοί ελεγκτές, οι 8 απάντησαν ότι οι προϋποθέσεις καλύπτονται σε μικρή κλίμακα, οι 40 σε μέτρια, οι 28 σε μεγάλη και οι 4 πάρα πολύ.

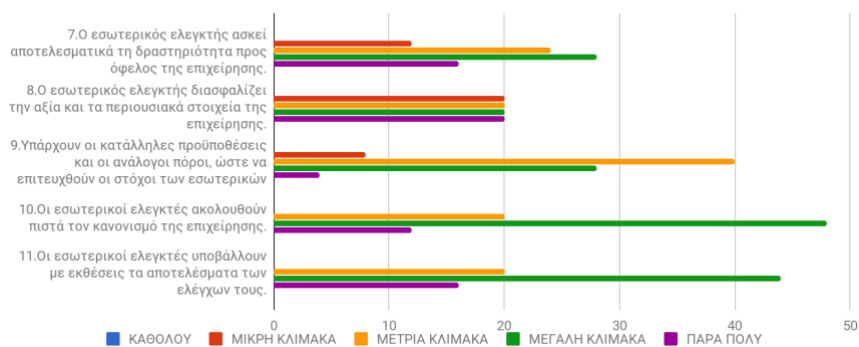
10. Ο κανονισμός της επιχείρησης και κατά πόσο αυτός ακολουθείται πιστά από τους εσωτερικούς ελεγκτές ήταν η επόμενη ερώτηση. Οι 20 ερωτηθέντες δήλωσαν ότι ακολουθούν τον κανονισμό της επιχείρησης σε μέτρια κλίμακα, οι 48 σε μεγάλη και οι 12 πάρα πολύ.

11. Το αν υποβάλλουν εκθέσεις με τα αποτελέσματα των ερευνών τους ήταν η επόμενη ερώτηση, που κλήθηκαν να απαντήσουν οι ερωτηθέντες. Οι 20 δήλωσαν πως τα υποβάλλουν με εκθέσεις σε μέτρια κλίμακα, οι 44 σε μεγάλη και οι 16 πάρα πολύ.

Πίνακας 6

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
7.Ο εσωτερικός ελεγκτής ασκεί αποτελεσματικά τη δραστηριότητα προς όφελος της επιχείρησης.	0	12	24	28	16
8.Ο εσωτερικός ελεγκτής διασφαλίζει την αξία και τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης.	0	20	20	20	20
9.Υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και οι ανάλογοι πόροι, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι των εσωτερικών ελεγκτών.	0	8	40	28	4
10.Οι εσωτερικοί ελεγκτές ακολουθούν πιστά τον κανονισμό της επιχείρησης.	0	0	20	48	12
11.Οι εσωτερικοί ελεγκτές υποβάλλουν με εκθέσεις τα αποτελέσματα των ελέγχων τους.	0	0	20	44	16

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ

Διάγραμμα 6

B3.

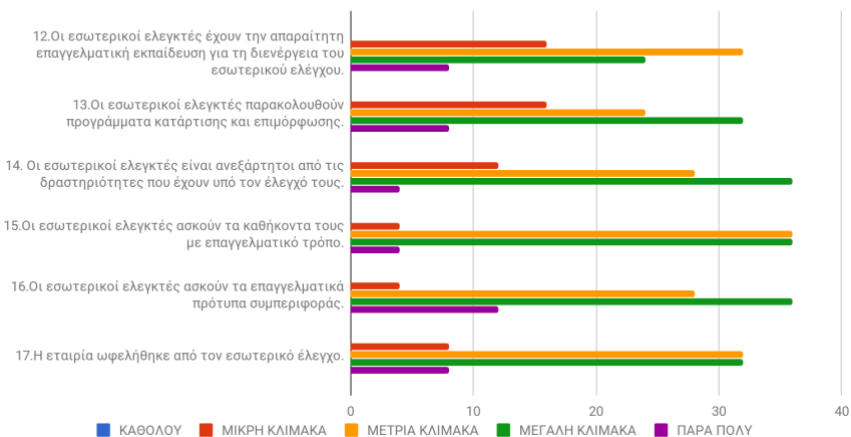
12. Σε ερώτηση για το αν οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την απαραίτητη επαγγελματική εκπαίδευση για τη διενέργεια εσωτερικού ελέγχου, οι 16 ερωτηθέντες απάντησαν σε μικρή κλίμακα, οι 32 σε μέτρια, οι 24 σε μεγάλη και οι 8 πάρα πολύ.
13. Η συνεχής επιμόρφωση και κατάρτιση ήταν η επόμενη ερώτηση. Από τους 80 ερωτηθέντες 16 δήλωσαν πως παρακολουθούν σεμινάρια σε μικρή κλίμακα, 24 σε μέτρια, 32 σε μεγάλη ενώ 8 πάρα πολύ.
14. Η ανεξαρτησία ήταν το θέμα της επόμενης ερώτησης. Οι απαντήσεις μας έδειξαν ότι 12 εσωτερικοί ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες σε μικρή κλίμακα, 28 σε μέτρια, 36 σε μεγάλη και 4 πάρα πολύ.
15. Ο επαγγελματισμός που ασκούν τα καθήκοντά τους, ήταν ακόμη μια ερώτηση, που κλήθηκαν οι ερωτηθέντες να απαντήσουν. Έτσι, 4 θεωρούν ότι εκτελούν τα καθήκοντά τους με επαγγελματικό τρόπο σε μικρή κλίμακα, 36 σε μέτρια, 36 σε μεγάλη και 4 πάρα πολύ.
16. Τα επαγγελματικά πρότυπα συμπεριφοράς τα ακολουθούν πάρα πολύ 12 ερωτηθέντες, 36 σε μεγάλη κλίμακα, 36 σε μέτρια κλίμακα και 4 σε μικρή κλίμακα.
17. Το αν η επιχείρηση έχει ωφεληθεί από την εφαρμογή εσωτερικού ελέγχου ήταν η επόμενη ερώτηση. 8 εργαζόμενοι θεωρούν ότι η επιχείρηση έχει ωφεληθεί σε μικρή κλίμακα, 32 σε μέτρια, 32 σε μεγάλη και 8 πάρα πολύ.

Πίνακας 7

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
12.Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την απαραίτητη επαγγελματική εκπαίδευση για τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου.	0	16	32	24	8
13.Οι εσωτερικοί ελεγκτές παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης.	0	16	24	32	8
14. Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που έχουν υπό τον έλεγχό τους.	0	12	28	36	4
15.Οι εσωτερικοί ελεγκτές ασκούν τα καθήκοντα τους με επαγγελματικό τρόπο.	0	4	36	36	4

16.Οι εσωτερικοί ελεγκτές ασκούν τα επαγγελματικά πρότυπα συμπεριφοράς.	0	4	28	36	12
17.Η εταιρία ωφελήθηκε από τον εσωτερικό έλεγχο.	0	8	32	32	8

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Διάγραμμα 7

B4.

18. Το αν εσωτερικός ελεγκτής επιβλέπει τις διαδικασίες και το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου ήταν η πρώτη ερώτηση σχετικά με το ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή. 8 ερωτηθέντες απάντησαν πως αυτό γίνεται σε μικρή κλίμακα, 24 σε μέτρια και 48 σε μεγάλη κλίμακα.
19. 36 ήταν οι ερωτηθέντες που απάντησαν ότι σε μεγάλη κλίμακα συνεισφέρουν στην λήψη αποφάσεων της Διοίκησης, 4 πάρα πολύ, 32 σε μέτρια κλίμακα και 8 σε μικρή.
20. Ανάλογες ήταν και οι απαντήσεις, σχετικά με τη λήψη αποφάσεων στα επιμέρους τμήματα της επιχείρησης. Έτσι, 12 δήλωσαν ότι συνεισέφεραν σε μικρή κλίμακα, 36 σε μέτρια και 32 σε μεγάλη κλίμακα.
21. Η αξιολόγηση της εταιρικής στρατηγικής και κατά πόσο αυτή ήταν μέσα στους ρόλους του εσωτερικού ελεγκτή, έδωσε τις ακόλουθες απαντήσεις. 12 ελεγκτές απάντησαν ότι αυτό έγινε σε μικρή κλίμακα, 44 σε μέτρια και 24 σε μεγάλη κλίμακα.
22. Η αξιολόγηση και ο εντοπισμός του εταιρικού κινδύνου (audit risk), ανήκει στους ρόλους του εσωτερικού ελεγκτή σε 36 από αυτούς σε μεγάλη κλίμακα, σε 36 σε μέτρια και σε 8 σε μικρή κλίμακα.

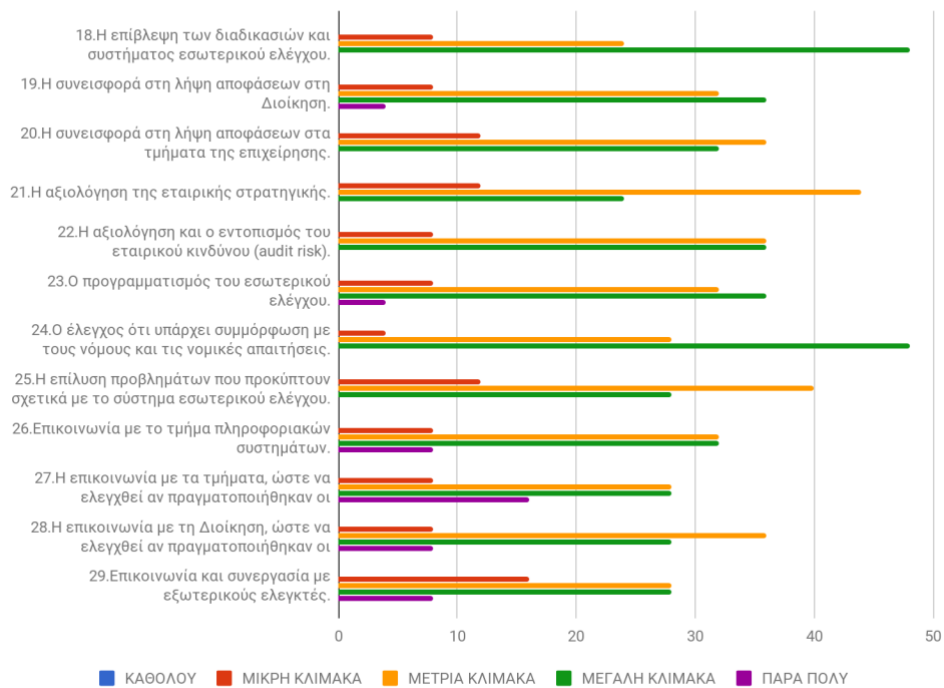
23. Ανάλογες είναι και οι απαντήσεις σχετικές με τον προγραμματισμό. 36 δήλωσαν ότι είναι μέσα στο ρόλο τους σε μεγάλη κλίμακα, 32 σε μέτρια, 8 σε μικρή και 4 πάρα πολύ.
24. 48 ερωτηθέντες δήλωσαν ότι σε μεγάλη κλίμακα υπάρχει συμμόρφωση με τους νόμους και τις νομικές απαιτήσεις, 28 σε μεγάλη και 4 σε μικρή.
25. Η επίλυση των προβλημάτων σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου απασχολεί σε μεγάλη κλίμακα τους 48 από τους 80 ερωτηθέντες, σε μέτρια τους 28, και σε μικρή τους 4 από αυτούς.
26. Η επικοινωνία με το τμήμα πληροφοριών γίνεται από τους 32 εργαζόμενους σε μεγάλη κλίμακα, από 32 εργαζόμενους σε μέτρια κλίμακα, από 8 σε μικρή και από άλλους 8 πάρα πολύ.
27. Η επικοινωνία με τα τμήματα πραγματοποιείται από τους 80 ερωτηθέντες, σε μεγάλη κλίμακα από τους 28, πάρα πολύ από τους 16, από τους 8 σε μικρή και από τους υπόλοιπους 28 σε μέτρια κλίμακα.
28. Η επικοινωνία με τη Διοίκηση έδωσε ανάλογες απαντήσεις. Έτσι από τους 80 ερωτηθέντες, 8 επικοινωνούν με τη Διοίκηση σε μικρή κλίμακα, 36 έχουν επικοινωνία σε μέτρια κλίμακα, 28 σε μεγάλη και μόλις 8 πάρα πολύ.
29. Η επικοινωνιακή συνεργασία με εξωτερικούς ελεγκτές, ήταν η τελευταία ερώτηση που έγινε στους συμμετέχοντες στην έρευνα. 16 από αυτούς έχουν σε μικρή κλίμακα επικοινωνία με εξωτερικούς ελεγκτές, 28 σε μέτρια κλίμακα, άλλοι 28 σε μεγάλη και 8 πάρα πολύ.

Πίνακας 8

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΚΤΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΜΙΚΡΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΜΕΤΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΜΕΓΑΛΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ
18.Η επίβλεψη των διαδικασιών και συστήματος εσωτερικού ελέγχου.	0	8	24	48	0
19.Η συνεισφορά στη λήψη αποφάσεων στη Διοίκηση.	0	8	32	36	4
20.Η συνεισφορά στη λήψη αποφάσεων στα τμήματα της επιχείρησης.	0	12	36	32	0
21.Η αξιολόγηση της εταιρικής στρατηγικής.	0	12	44	24	0
22.Η αξιολόγηση και ο εντοπισμός του εταιρικού κινδύνου (audit risk).	0	8	36	36	0
23.Ο προγραμματισμός του εσωτερικού ελέγχου.	0	8	32	36	4

24.Ο έλεγχος ότι υπάρχει συμμόρφωση με τους νόμους και τις νομικές απαιτήσεις.	0	4	28	48	0
25.Η επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου.	0	12	40	28	0
26.Επικοινωνία με το τμήμα πληροφοριακών συστημάτων.	0	8	32	32	8
27.Η επικοινωνία με τα τμήματα, ώστε να ελεγχθεί αν πραγματοποιήθηκαν οι συστάσεις των εσωτερικών ελεγκτών.	0	8	28	28	16
28.Η επικοινωνία με τη Διοίκηση, ώστε να ελεγχθεί αν πραγματοποιήθηκαν οι συστάσεις των εσωτερικών ελεγκτών.	0	8	36	28	8
29.Επικοινωνία και συνεργασία με εξωτερικούς ελεγκτές.	0	16	28	28	8

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Διάγραμμα 8

5.6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στηριζόμενοι στις απαντήσεις των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στην έρευνα προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα.

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες είναι εργαζόμενοι σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, που είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο, αφού η εισαγωγή μιας επιχείρησης στο χρηματιστήριο προϋποθέτει την ύπαρξη οργανωμένου συστήματος εσωτερικού ελέγχου και την ύπαρξη ενός τουλάχιστον προσώπου, ως εσωτερικού ελεγκτή.

Οι 20 από τους 80 ερωτηθέντες εργάζονται σε δημόσιο οργανισμό, κάτι που είναι αναμενόμενο, καθώς οι περισσότεροι δημόσιοι οργανισμοί, έχουν οργανωμένα τμήματα εσωτερικού ελέγχου.

Τέλος οι 20 από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ως θέση ευθύνης αυτή του ορκωτού ελεγκτή λογιστή.

Το επίπεδο της μόρφωσης των ερωτηθέντων καλύπτει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Το στοιχείο αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τη θέση του εσωτερικού ελεγκτή σε πολλές περιπτώσεις την καλύπτουν και οι λογιστές δευτεροβάθμιας και τεχνολογικής εκπαίδευσης, χωρίς ίσως τις απαραίτητες γνώσεις. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι μόνο 16 από τους 80 ερωτηθέντες είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου, γεγονός που αποδεικνύει ότι η Ελλάδα υστερεί ακόμη σε αυτόν τον τομέα.

Με βάση τα χρόνια προϋπηρεσίας των ερωτηθέντων οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως οι περισσότεροι εργαζόμενοι, με βάση τα χρόνια προϋπηρεσίας τους, κατέχουν και τη θέση του εσωτερικού ελεγκτή ή τον τουλάχιστον τον τίτλο αυτόν.

Η επιμόρφωση και η κατάρτιση είναι ίσως ένα θέμα που θα πρέπει να απασχολήσει τις εταιρίες που θέλουν ένα σωστά οργανωμένο τμήμα εσωτερικού ελέγχου, αφού μόλις 16 από τους 80 ερωτηθέντες – εργαζόμενους, έχουν παρακολουθήσει από 8 σεμινάρια και πάνω.

Βασικό συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν την ελλιπή εκπαίδευση που έχουν σε σχέση με τον εσωτερικό έλεγχο, και από τις απαντήσεις τους φαίνεται ότι προσπαθούν να καλύψουν τα κενά και να αποκτήσουν επιπλέον γνώσεις μέσω σεμιναρίων και προγραμμάτων κατάρτισης.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν σχετικά με το γενικό ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή είναι τα παρακάτω:

Η τήρηση και η εφαρμογή των προτύπων γίνεται σε μέτριο και μεγάλο βαθμό από τους περισσότερους συμμετέχοντες στην έρευνα, καθώς και η εφαρμογή τεχνικών διαδικασιών, όπως ο προγραμματισμός και η εφαρμογή των ελέγχων. Το συμπέρασμα

προκύπτει από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων είναι σε γενικές γραμμές θετικό, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν σχετικά με την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου, μας βοηθάει να εξάγουμε το συμπέρασμα ότι γίνονται προσπάθειες, με αρκετά κενά, με σκοπό την προάσπιση των περιουσιακών στοιχείων, κάθε επιχείρησης. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι υπάρχουν συμμετέχοντες στην έρευνα, που επισήμαναν ότι δεν υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για αποτελεσματική άσκηση του ελέγχου. Οι κανονισμοί των επιχειρήσεων είναι ένα ακόμη κομμάτι της έρευνας, που δημιουργεί ερωτηματικά, καθώς 20 από τους 80 ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν ακολουθούν πιστά τους κανονισμούς της επιχείρησης στην οποία εργάζονται.

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν πως τα συμπεράσματα των ερευνών τους τα δημοσιοποιούν μέσω εκθέσεων, εφαρμόζοντας έτσι τον εσωτερικό έλεγχο.

Θεωρούν ότι είναι ανεξάρτητοι σε μεγάλο βαθμό, όπως επίσης και ο επαγγελματισμός με τον οποίο εργάζονται καθώς και τα επαγγελματικά πρότυπα συμπεριφοράς που ακολουθούν, έχουν ωφελήσει την επιχείρηση και τους σκοπούς που αυτή εξυπηρετεί.

Με βάση τις απαντήσεις των ερωτηθέντων σχετικά με τις σχέσεις που έχουν με τη Διοίκηση και τα υπόλοιπα τμήματα της επιχείρησης, τα συμπεράσματα είναι θετικά και οι ερωτηθέντες φαίνεται ότι συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων σχετικών με την επιχείρηση.

Τέλος, παρατηρούμε ότι μεγάλη σημασία οι συμμετέχοντες στην έρευνα δίνουν στην εταιρική στρατηγική και στους εταιρικούς στόχους, όπως επίσης στον προγραμματισμό του ελέγχου, καθώς και στον εντοπισμό του κινδύνου (audit risk).

Δυστυχώς η απροθυμία των επιχειρήσεων στο να συμμετάσχουν στη διεξαγωγή της έρευνας, δε μας άφησε πολλά περιθώρια για περαιτέρω έρευνα και ανάλυση σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο και την ανεξαρτησία του εσωτερικού ελεγκτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Διαπίστωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι πως ο εσωτερικός έλεγχος, αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση της επιχειρηματικής αποδοτικότητας και οικονομικής ανάπτυξης.

Σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η μεγιστοποίηση της αξίας της επιχείρησης.

Μέσω της βιβλιογραφικής επισκόπησης και των ερευνών που έχουν διεξαχθεί, προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι αναπτυγμένες χώρες, έχουν υιοθετήσει συστήματα εσωτερικού ελέγχου προσαρμοσμένα στις ανάγκες και στις εθνικές επιχειρηματικές νοοτροπίες.

Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των επιχειρήσεων θεωρεί τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου ζωτικής σημασίας για την πορεία της επιχείρησης, γι' αυτό και έχουν συσταθεί τμήματα εσωτερικού ελέγχου. Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου και συνεπώς η ύπαρξη του εσωτερικού ελεγκτή αποτελεί αναπόσπαστο και ισάξιο συστατικό στοιχείο της επιχείρησης.

Ο εσωτερικός έλεγχος δεν περιορίζεται στον παραδοσιακό οικονομικό έλεγχο, αλλά λειτουργεί ως «σύμβουλος της διοίκησης» και διαδραματίζει έτσι κομβικό ρόλο στην αξιοπιστία των εκθέσεων – αναφορών των οικονομικών τμημάτων των επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, που εκπροσωπεί χιλιάδες επαγγελματίες εσωτερικούς ελεγκτές από 160 χώρες, η υπόσταση του εσωτερικού ελέγχου βασίζεται στους παρακάτω ρόλους:

1. Εκτίμηση του κινδύνου.
2. Διαβεβαίωση λειτουργίας συστημάτων εσωτερικού ελέγχου.
3. Συμμόρφωση με τα προβλεπόμενα πρότυπα και τους κανονισμούς.
4. Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης, για τη βελτίωση της λειτουργικότητας της επιχείρησης.

Στην Ελλάδα, ενώ η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου είναι υποχρεωτική για τις επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, πολλές επιχειρήσεις που θέλουν να συμμορφωθούν με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα, έχουν υιοθετήσει τον εσωτερικό έλεγχο οικειοθελώς.

Παρόλες αυτές τις ενέργειες η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στη χώρα μας, βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο, σε σχέση πάντα με το εξωτερικό, και πολλά είναι τα

σημεία του εσωτερικού ελέγχου που επιδέχονται βελτίωση, ώστε να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και να αναγνωριστεί η αξία του.

Η ύπαρξη του εσωτερικού ελέγχου, είναι αυτή που οδηγεί στη δημιουργία ελεγκτικής και ηθικής κουλτούρας, με πολλά πλεονεκτήματα και δυνατότητες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Δήμου, Ν. (2000). Ελεγκτική Ι Βασικές Αρχές Γενικής και Τραπεζικής Ελεγκτικής, Αθήνα.
- Καζαντζή. Ι.Χ. (2006). Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος, Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων, Εκδόσεις Business Plus Α.Ε., Πειραιάς.
- Παπαδάτου, Θ. (2005). Εσωτερικός και Εξωτερικός Έλεγχος Ανώνυμων Εταιριών, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα –Θεσσαλονίκη.
- Παπαστάθης, Π. (2003). Ο σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος στις Επιχειρήσεις – Οργανισμούς και η πρακτική εφαρμογή του, Εκδόσεις ΟΠΑΠ, Αθήνα.
- Παπάς, Α. (1999). Εισαγωγή στην Ελεγκτική, τόμος 22, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος Γραφικά Τέχναι Α.Ε., Αθήνα.=
- Τσακλάγκανος, Α. (1997). Ελεγκτική, Θεσσαλονίκη.
- Φλιτούρης, Α. (2007). Ελεγκτική, σημειώσεις μαθήματος Ελεγκτική, ΤΕΙ Σερρών, Θεσσαλονίκη.

Βιβλιογραφία

- Ahlawat, S.S. and Lowe, J.D. (2004). “An Examination of Internal Auditor Objectivity: In-house versus Outsourcing”, *Auditing: Journal of practice & theory*, Vol.23, No.2, p.p. 11
- Ahmad, Z. and Taylor, D. (2009). “Commitment to independence by internal auditors: the effects of role ambiguity and role conflict”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.24, No.9, pp. 889-925
- Brady, G.R and Lowe, D.J. (2000). “The new role of the internal auditor. Implications for Internal Auditor Objectivity”, *International Journal of Auditing*, ISSN 1090-6738, Management Audit Ltd, 4, p.p. 169-176
- Burnaby P.A., Abdolmojammadi M., Hass S., Sarens G. and Allegrini M. (2009). “Usage of Internal Auditing Standards by companies in the United States and select European countries”, *Managerial Auditing Journal* Vol.24, p.p. 835-860
- Burnaby P.A., Abdolmojammadi M. and Hass S., (2006). “A survey of internal auditors to establish the scope of the common body of knowledge study in 2006”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21, p.p. 854-868
- Carcello. J.V., Hermanson, D.R. and Raghunandam, K. (2005). “Changes in internal Auditing during the time of the major US accounting scandals”, *International Journal of Auditing*, Vol. 9, No. 2, p.p. 117-127
- Castanheira, N., Rodrigues, L.L, and Craig, R (2010). “Factors associated with the adoption of risk-based internal auditing”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.25, No.1, p.p. 79-98
- Chan, M.M.K. (1995). “Achieving audit uniformity out of diversity: a case study of an international bank”, *Management Auditing Journal*, Vol.10, No.4. p.p. 44-48
- Chenng, T. C. and Ojang, C. (1997). “Internal audit at Ganngdong Nuclear Power Joint Venture Company Limited”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.12, p.p. 219-226
- D’ Silva, K., Ridley, J. (2007). “Internal Auditing’s International Contribution to Governance”, *Int. J. Business, Governance and Ethics*, Vol. 3, No.2, p.p. 113-126
- Drogalas, G., Pazarsksis, M., Anagnostopoulou, E. and Papachristou, A. (2017). “The Effect of Internal Audit Effectiveness, Auditor Responsibility and Training in Fraud Detection”, *Journal of Accounting and Management Information Systems*, Vol. 16, No. 4, pp. 434-454

- Drogalas, G., Eleftheriadis, I., Pazarskis, M. and Anagnostopoulou, E. (2017). “Perceptions About Effective Risk Management. The Crucial Role of Internal Audit and Management. Evidence from Greece”, *Investment Management and Financial Innovations*, Vol. 14, No. 4, pp. 1-11.
- Endaya, K.A. and Hanehaf, M.M., (2016).” Internal auditor characteristics, internal audit effectiveness and moderating effect of senior management”, *Journal of Economic and Administrative Sciences*, Vol.32, p.p. 160-176
- Ernst & Young (2007). “Global internal audit survey”, available at:<http://www.ey.com>
- Fadzil, F.H., Haron, H. and Jantan, M., (2005). “Internal auditing practices and internal control system”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 20, p.p. 844-866
- Gramling, A.A., Maletta, M.J., Schneider, A and Church B.K., (2004). “The role of the internal audit function in corporate governance: A synthesis of the extant internal auditing literature and directions for future research”, *Journal of Accounting Literature*, Vol. 23, p.p. 194-244
- Haron, H., Chambers, A., Ramsi, R. and Ismail, I., (2004). “The reliance of external auditors on internal auditors”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 19, p.p. 1148-1159
- Hopkins, R. (1997). “The nature of audit quality – a conflict of paradigms? An empirical study of internal audit quality throughout the United Kingdom public sector”, *International Journal of Auditing*, p.p. 117-133
- Krell, E., (2005). “Is Sarbanes – Oxley compromising internal audit?”, *Business Finance*
- Mihret, D.G. and Yismaw, A.W. (2007). “Internal audit effectiveness: an Ethiopian public sector case study”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 10, p.p. 219-241
- Nzechukwu, P.O., (2016). “Internal Audit Practice from A to Z”, Auerbach Publications, New York
- Read, W.J. and Rama, D.V. (2003). Whistle – blowing to internal auditors”, *Managerial Auditing Journal*, Vol.18, p.p. 354-362
- Sarens, G., (2009), Internal Auditing Research: Where are we going?”, Editorial note, *International Journal of Auditing*, Vol.13
- Sarens, G. and Beelde, I., (2006). “ The Relationship between Internal Audit and Senior Management: A Qualitative Analysis of Expectations and Perceptions”, *International Journal of Auditing*, Vol. 10, p.p. 219-241
- Spira, L.F., (2003). “Audit committees: Begging the question?”, *Corporate Governance: An International Review*, Vol.11, No.3, p.p.180-188

Turk, M., (1996). "Viewpoint: Internal auditing in Slovenia", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 11, p.p. 43-44

Powell, N. C., Strickland S., and Burnaby P.A. (1992). "Internal Auditing: The emergence of an International Profession?", *Accounting Auditing and Taxation*, Vol. 1 No.2, p.p. 209 -228

Van Staden, Marianne & Steyn, Blance (2009), "The profile of the chief audit executive as a driver of internal audit quality", *African Journal of Business Management*, Vol. 3, p.p. 918-925

Ziegenfuss, D.E. and Singhpakdi, A., (1994). "Professional Values and the Ethical Perceptions of Internal Auditors", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 24, p.p. 835-860

Ηλεκτρονικές Πηγές

<http://tanea.gr/mba/>, όπως αναφέρεται στο

<https://dspace.lib.uom.gr/dspace/bitstream/2159/14645/3/DiaphonidisGeorgiosMsc2011.pdf>

<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/umnipi/1501/1/Petropoulou.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αξιότιμοι κυρίες και κύριοι, στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Διεθνείς Επιχειρηματικές Διαπραγματεύσεις» του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας με θέμα: « Αξιολόγηση της ανεξαρτησίας του εσωτερικού ελεγκτή με βάση τα διεθνή πρότυπα επαγγελματικής εφαρμογής εσωτερικού ελέγχου», σας αποστέλλω το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο. Η συμπλήρωσή του αποτελεί μια σύντομη διαδικασία, η οποία θα με βοηθούσε ιδιαίτερος. Αν κάποια ερώτηση θεωρηθεί ακατάλληλη, δεν είναι απαραίτητο να απαντηθεί. Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία.

ΜΕΡΟΣ Α

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(Συμπληρώστε με x την απάντησή σας)

1. Θέση ευθύνης ως:

α. Εσωτερικός ελεγκτής σε Δημόσιο Οργανισμό

β. Εσωτερικός ελεγκτής σε Ιδιωτική Επιχείρηση

γ. Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

2. Επίπεδο Μόρφωσης:

α. Απόφοιτος Δ.Ε.

β. Απόφοιτος Τ.Ε.

γ. Απόφοιτος Π.Ε.

δ. Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου

ε. Κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος.

3. Εργασιακή Εμπειρία (σε έτη):

α. 0 – 5

β. 5 – 10

γ. 10 και άνω

4. Σεμινάρια σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο που έχετε παρακολουθήσει:

α. 1 – 3

β. 4 – 7

γ. 8 – 10

δ. 10 και άνω

ΜΕΡΟΣ Β

Β.1 ΓΕΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Στο ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή περιλαμβάνονται:	Καθόλου	Μικρή Κλίμακα	Μέτρια Κλίμακα	Μεγάλη Κλίμακα	Πάρα Πολύ
5. Η τήρηση και εφαρμογή προτύπων του εσωτερικού ελέγχου.					
6. Η εφαρμογή τεχνικών διαδικασιών, όπως ο προγραμματισμός ελέγχου και η εφαρμογή των ελέγχων.					

B.2 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ

	Καθόλου	Μικρή Κλίμακα	Μέτρια Κλίμακα	Μεγάλη Κλίμακα	Πάρα Πολύ
7.Ο εσωτερικός ελεγκτής ασκεί αποτελεσματικά τη δραστηριότητα προς όφελος της επιχείρησης.					
8.Ο εσωτερικός ελεγκτής διασφαλίζει την αξία και τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης.					
9.Υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις και οι ανάλογοι πόροι, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι των εσωτερικών ελεγκτών.					
10.Οι εσωτερικοί ελεγκτές ακολουθούν πιστά τον κανονισμό της επιχείρησης.					
11.Οι εσωτερικοί ελεγκτές υποβάλλουν με εκθέσεις τα αποτελέσματα των ελέγχων τους.					

B.3 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

	Καθόλου	Μικρή Κλίμακα	Μέτρια Κλίμακα	Μεγάλη Κλίμακα	Πάρα Πολύ
12.Οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν την απαραίτητη επαγγελματική εκπαίδευση για τη διενέργεια του εσωτερικού ελέγχου.					
13.Οι εσωτερικοί ελεγκτές παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης.					
14. Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που έχουν υπό τον έλεγχό τους.					
15.Οι εσωτερικοί ελεγκτές ασκούν τα καθήκοντα τους με επαγγελματικό τρόπο.					
16.Οι εσωτερικοί ελεγκτές ασκούν τα επαγγελματικά πρότυπα συμπεριφοράς.					
17.Η εταιρία ωφελήθηκε από τον εσωτερικό έλεγχο.					

Β.4 ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

	Καθόλου	Μικρή Κλίμακα	Μέτρια Κλίμακα	Μεγάλη Κλίμακα	Πάρα Πολύ
18. Η επίβλεψη των διαδικασιών και συστήματος εσωτερικού ελέγχου.					
19. Η συνεισφορά στη λήψη αποφάσεων στη Διοίκηση.					
20. Η συνεισφορά στη λήψη αποφάσεων στα τμήματα της επιχείρησης.					
21. Η αξιολόγηση της εταιρικής στρατηγικής.					
22. Η αξιολόγηση και ο εντοπισμός του εταιρικού κινδύνου (audit risk).					
23. Ο προγραμματισμός του εσωτερικού ελέγχου.					
24. Ο έλεγχος ότι υπάρχει συμμόρφωση με τους νόμους και τις νομικές απαιτήσεις.					
25. Η επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν σχετικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου.					
26. Επικοινωνία με το τμήμα πληροφοριακών συστημάτων.					
27. Η επικοινωνία με τα τμήματα, ώστε να ελεγχθεί αν πραγματοποιήθηκαν οι συστάσεις των εσωτερικών ελεγκτών.					
28. Η επικοινωνία με τη Διοίκηση, ώστε να ελεγχθεί αν πραγματοποιήθηκαν οι συστάσεις των εσωτερικών ελεγκτών.					
29. Επικοινωνία και συνεργασία με εξωτερικούς ελεγκτές.					

Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας στη διεξαγωγή της έρευνας και για το χρόνο σας.